

Лев Толстой

ПРО СТВОРЕННЯ ПСИХОНЕВРОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ НА УКРАЇНІ

(ДО 125 - РІЧЧЯ ХАРК. МЕД. ІНСТИТУТУ)

Психоневрологія — комплекс наук, які в певній градації підводять нас до проблеми свідомості, — стала — і це природно — предметом особливої уваги у нас у Радянському Союзі.

За кордоном створюються інститути, присвячені окремим наукам психоневрологічного циклу, або, в деякому разі, не дуже великим групам цих наук: інститути неврологічні, невроанатомічні, психологічні, психіатричні.

Радянський Союз поряд з організацією галузевих інститутів психоневрологічного циклу концентрує свою увагу на створенні психоневрологічних інститутів, термін, якого немає на Заході — комплексних інститутів психоневрології.

Тут з новими організаційними комплексними формами виникає й нове методологічне начало, що виходить із синтетичної тенденції, закладеної в психоневрологічному циклі.

У дореволюційній Росії комплексне начало у психоневрології здійснював В. М. Бехтерев. В. М. Бехтерев заступав у Петербурзі психоневрологічний інститут (1908), складний заклад, що на теперішній час потребує значних пояснень. Це була перша організація для пропаганди ідей широкої, комплексної психоневрології: Бехтереву належить пріоритет щодо цієї ідеї та її втілення. Подруге, — поняття про психоневрологічний інститут мало подвійне організаційне значення: воно включало в себе поняття про науково-дослідний

комплекс і поняття про вищий навчальний заклад, про своєрідний вільний університет. Цей університет аж ніяк не готував саме спеціалістів-психоневрологів. Він готував навіть не самих тільки медиків, а також і педагогів та біологів, маючи в своєму складі три відповідні факультети. Але всі ці факультети мали в своєму викладанні досить значну домінанту першої системи і загального вчення про особу. Вони були підпорядковані основному задумові шефа інституту — психоневролога.

Ця, сказати б, психоневрологічна гіпербола по суті мала, поряд із першим своїм дослідницьким обличчям і другим — енциклопедично-навчальним, ще й третє — громадсько-політичне обличчя. Може, останнє певною мірою виправдувало деякі гіперболічні риси всього закладу.

В. М. Бехтерев був представником лівих академічних кіл. Він енергійно виступав на захист прав особи, яку зневажали царські закони — чи на процесі Бейліса, чи в загальній і спеціальній пресі. І його новий інститут, що концентрував свої науки навколо психоневрологічної осі, ніс службу вивчення особи, ствердження її самостійності в умовах азіатського гніту, захисту її прав. Згодом говорили, — і слушно, — що в бехтеревському інституті механіцизм — досить вільне перенесення законів рефлексології в учиння про психіку — уживався з ідеалізмом — з основною тенденцією надто щільно зближувати життя со-

діальне з життям особи, з психоневрологічною теорією, — вказували на філософську несталість і суперечливість усієї цієї побудови. Але треба визнати, що в умовах тих часів бехтеревський „вільний“ психоневрологічний інститут, прийом до якого, до речі, не був утруднений особливими перешкодами, з його прогресивними лекторами, з його постійними дискусіями на громадські теми став своєрідною політичною продукцією.

Після Жовтня потреба в такій продукції минула. Навчальна частина інституту була розподілена по вишах. Дослідницька — дуже поширилась. Виник цілий ряд інститутів, на чолі з Інститутом мозку. Загальне число інститутів та інших дослідницьких інституцій психоневрологічного кола дійшло цифри дванадцяти сюди увходили дослідницькі заклади по психіатрії, неврології, дитячій психоневрології, дефектології, педології, психотерапії, логопедії тощо). На початку 20-х років з них виникла Всесоюзна психоневрологічна академія під керівництвом В. М. Бехтерева.

Ідея широкої психоневрології набула нового широкого втілення. Проте, перша психоневрологічна Академія не була зв'язана раціональним синтезом. Її точки, і вузько-спеціальні, і комплексні, працювали переважно сами собою, багато в чому повторюючи себе. Фактично Академія перестала існувати невдовзі після смерті В. М. Бехтерева (1928).

Під кінець літа 1920 року на Україні виник новий психоневрологічний центр — Український психоневрологічний інститут. За задумом автора цих рядків він був організований як інститут широкої психоневрології нового, радянського типу. Широчині нової ідеї не сприяли обставини моменту. Це був щодо часу перший новий інститут Наркомздоров'я України, який мав тоді куди більші турботи в галузі ліквідації епідемій — наслідку громадянської війни та руйнації. Інститут був початий з необхідності в складі лише 4-5 відділів.

Під кінець п'ятиріччя свого існування інститут уже мав два десятки відділів, що розподілялись на групи: 1) клінічну, 2) морфологічну, 3) експериментально-біологічну, 4) вивчення

особи, 5) вікової психоневрології, 6) соціально-психоневрологічну.

Перед тим, як перейти до історії розвитку українського психоневрологічного центру, цікаво нагадати, що утруднювало і що сприяло створенню нового центру. За дорадянських часів психоневрологія на Україні не була сильна. В Харкові нервову клініку університету відкрито лише після громадянської війни, університетські кадри не оновлювались, і їх налічували одиниці.

Після революції 1905 року, коли приїхала до Харкова на Сабурову дачу (психіатрична лікарня) сильна група московських психоневрологів, сюди були перенесені наукові традиції клінік „Девичья Поля“ і суспільної психіатрії (С. Н. Давиденков, Т. І. Юдин, В. М. Гаккебуш, Т. А. Геїер, С. І. Зандер, Н. А. Єршов, потім А. І. Гейманович, В. Е. Дзержинський). Разом з деякими місцевими великими спеціалістами, головні суміжних галузей (патологічна анатомія — Н. Ф. Мельников - Разведенков, бактеріологія — М. І. Рабінович, неврохірургія — Ф. Ю. Розе, Є. К. Істомін), вони створили на Сабуровій дачі ніби „вільну академію“, залишивши далеко за собою щодо інтенсивності наукової роботи казенну психоневрологію імператорського університету. На жаль, сабуровська „вільна академія“ царських часів була лише ескізом: вона не одержувала жодного карбованця на дослідницьку роботу, а психоневрологів працювало в ній тільки дванадцять чоловік.

В 1911 році позиції психоневрології в Харкові зміцніли ще більше, завдяки створенню нової кафедри нервових та душевних хвороб при Жіночому медичному інституті під керівництвом С. Н. Давиденкова. Зібрані тут молоді кадри розвивали інтенсивну наукову продукцію.

Війна, що почалась, ударила по нових психоневрологічних кадрах: мобілізацією за віком їх. Харків снував. Небагатьом, хто залишився, в тому числі й авторів цих рядків, довелося підтримувати нові зміцнені традиції. Підчас війни мені довелося організувати в Харкові досить значний неврологічний центр — на підставі матеріалу цілої групи госпіталів (Харків дав великий літера

рий матеріал з неврології війни),
годом, за епідемічних років — на-
родити вивчення невроінфекцій.

З невеликою групою своїх спів-
робітників я підійшов до створення
українського психоневрологічного
центру на радянській землі.

Щодо інших українських акаде-
мічних міст, то Київ до Жовтневої
революції мав значну налагодженість
неврологічної роботи, університет-
ську клініку з численнішими кадрами.
Менш сприятливі умови була по-
ділена Одеса.

Новий український психоневроло-
гічний центр, створений радянською
державою, народився при малочисель-
ності кадрів. Це, безперечно, був
неякий стан. Але це було, мабуть,
деяким плюсом, бо, до певної міри,
не давало змогу готувати і вихову-
вати нові кадри за певним планом,
певним задумом. Стояло й друге
менш важке завдання: залучити
до психоневрологічну орбіту спеціалі-
стів інших галузей, зробити їх спе-
ціалістами суміжних з неврологією
галузей. Перший етап життя інсти-
туту й пішов, головню, на ці два
основні завдання. Проте, разом з
тим, перше п'ятиріччя існування но-
вого інституту позначилось успішним
вкладом його роботи: за цей час
було закінчено до 350 наукових
праць. Із суміжних спеціалістів до
психоневрологічної роботи вдалося
залучити представників анатомії, хі-
мії, фізіології, психології, хемії,
бактеріології, антропології і ще ба-
гатьох галузей.

Які етапи роботи довелося пройти
цими залученими до нової сфери
спеціалістами? Помилково було б
думати, що вони зразу включилися
до створення нової синтетичної пси-
хоневрології по суті. Не всі суміжні
спеціальності були однорідні в своїх
зв'язках з новим створюваним цик-
лом. Але про більшість можна було
казати, що перший етап полягав
у внутрішній перебудові самої дис-
ципліни.

Інститут зумів протистояти вуль-
гарно-бюрократичному наполяганню
на негайного включення суміжних
галузей у службу для загальної
психоневрологічної роботи. Завдяки цьому
було закладено глибокий фундамент
майбутньої побудови широкої
психоневрології в найвідповідальні-

шому розумінні слова, хоч на шляху
трапилося й чимало перешкод (за-
стигання на першому етапі, „само-
окопування“), що загаяло еволюцію
справи в цілому.

Другий етап суміжних дисциплін,
що внутрішньо переробилися і само-
визначилися (повторюємо, ця форму-
ла не мала всеосяжного значення для
всіх представлених в інституті галу-
зей)—це був перехід нових галузей
до службових функцій у загальній
психоневрологічній орбіті.

І, нарешті, третім етапом було за-
лучення даної дисципліни до синте-
тичної роботи, у тісному розумінні
слова, коли суміжна дисципліна не
тільки служить для часткової ілю-
страції процесу, а й коли вона ви-
світлює механізм його в основному.

На другому боці стоїть синтетичне
сполучення основних дисциплін кола
„аборигенів“ психоневрології, що ці-
кавить нас. Так, після Верніке і
Клайста іде проробка начал „невро-
логічної психіатрії“. Автор цих ряд-
ків зробив дальший крок, запропо-
нувавши свою концепцію „неврології
особи“—концепцію, що вивчає нер-
вові феномени, які пояснюють пове-
дінку людини.

Третя можливість—це синтез хірур-
гічної невропатології, створений
З. І. Геймановичем у клініці та експе-
риментально.

У психоневрологічному ж інституті
було здійснено і четверту можливість
психоневрологічного синтезу: сполу-
чення неврології і психіатрії з наукою
про біологічний субстрат (конститу-
ція, внутрішня секреція), а, крім
того,—і з медичними науками, що
стосуються поведінки в розрізі віку
людини—педологією та педагогікою.
Такий четвертий синтез був реалі-
зований Л. А. Квінтом з його кон-
цепцією педолого-психоневрологічно-
го мови.

На початок 1932 року—на час
вступу до Української психоневроло-
гічної академії—наш психоневроло-
гічний інститут, що був найбільш
комплексним у Союзі, мав у своєму
активі понад 150 наукових співро-
бітників, коло 850 наукових праць,
225 наукових конференцій, 22 томи
наукових праць.

Мета цього нариса—не наводити
остаточні підсумки української пси-
хоневрологічної роботи. Відзначимо

лише деякі досягнення співробітників Українського психоневрологічного інституту. А. І. Гейманович дав поглиблене опрацювання вперше описаного ним у нас епідемічного енцефаліту. Академік В. Я. Данілевський оголосив нові дані про дію електричного струму на відстані. Г. В. Фольборт виконав велику кількість праць, присвячених основним процесам, пов'язаним із вченням про умовні рефлексі (збудження, гальмування тощо). А. І. Гейманович і Є. М. Хаєт працювали над патологією симпатичних вузлів і опорної тканини мозку — невроглії. Д. Е. Альперн — над нейрогуморальними кореляціями, Н. Г. Поніровський — над ендокринно-нервовими кореляціями, а також із Ф. Я. Бернштейном — над ферментами мозку. З. І. Гейманович дав ряд нових методів операцій на мозку, поступово зменшуючи процент операційної смерті при хірургії мозку. Л. А. Квінт дав ряд праць із моторики, особливо ж із мімічної моторики, яка стала основою для його дуже відомої шкали моторики обличчя за віком. Л. Л. Рохлін, З. А. Гуревич дали великі досліді з психогігієни, з соціальної гігієни та соціальної патології в психоневрологічному розрізі (питання сексуології, алкоголізм). Обмеженість місця не дозволяє говорити про це.

1930 року найбільший медичний орган „Journal of American Medical Association“, говорячи про роботу Українського психоневрологічного інституту, „цього продукту російської революції“, що характеризує розквіт пореволюційної науки, на прикладі Психоневрологічного інституту України констатував, що в певних галузях наука в Радянському Союзі має досягнень більше, ніж будьде.

Поруч з Українським психоневрологічним інститутом у Харкові працювала психіатрична лікарня, керована з 1923 року В. П. Протопоповим і перетворена 1925 року на Український інститут психіатрії. Керівникові цього закладу належить ініціатива впровадження на Україні начала рефлексології. З 1930 року А. І. Ющенко, що став завідувачем цього інституту, ввів до психіатричної роботи конституційно-логічне начало. Обидва напрями мають в основі своїй синтетичну суть. В. П. Протопопов по-

в'язує лабораторний дослід вивчення навичок з психіатричним спостереженням; А. І. Ющенко — типи особисті певні неврози й форми патології душевного життя з конституційно-логічними особливостями.

Українська психоневрологічна академія продовжує збирання психоневрологічної науки, маючи попереду донеї великий науково-організаційний і, в кожному разі, цілком перейдений етап витворення суміжних спеціальностей. На цьому етапі суб'єктивні вироблені до комплексної роботи навички, об'єктивно дано належні умови для реалізації її. В академії до 45 науково-дослідних точок. З них 3 нервові клініки, 6 психіатричних клінік, клініка судової психіатрії, 2 клініки дитячої психоневрології, неврохірургічна клініка, 5 морфологічних лабораторій, 2 лабораторії по вивченню умовних рефлексів і вищої нервової діяльності, лабораторія фізіологічна, патологічна, біохімічна, лабораторія клінічної фізіології з бактеріологічним комплексом соціально-психоневрологічних кабінетів, психогігієнічний та генетичний центри, диспансерна робота, трудовий профілакторій, кілька кабінетів у колі дитячої психоневрології.

Комплексна форма роботи, що поступово ствердилася в практиці Українського психоневрологічного інституту і знайшла там свій вираз у формі збірників праць, набрала в новій академії дальшого розвитку. Комплексна співпраця переходить на окремих ділянках у щільніший синтез.

В цьому нарисі немає змоги перелічити наукові досягнення Академії. Треба сказати, що робота психоневрологічного інституту і інституту психіатрії і тепер — психоневрологічної Академії щільно сплітається з життям і діяльністю Харківського медичного інституту, 125-річний ювілей якого, разом з іншими галузями, святкує українська психоневрологія. На базі цих закладів працювали науково-дослідча кафедра психоневрології (зав. кафедри А. І. Гейманович, керівники секцій — А. М. Грінштейн, К. І. Платонов), дослідна кафедра психіатрії, керована В. П. Протопоповим, також як і його навчальна кафедра психіатрії, кафедра дитячої

психоневрології Л. А. Квінта (академія зв'язана тепер з рядом інших питань, не кажучи вже про свій психоневрологічний виш).

Але, крім того, наші психоневрологічні дослідні заклади були щільно пов'язані взаємною підтримкою з кафедрами Медичного інституту (психології, фізіології, патофізіології тощо), завдяки спільності керівників, що також сприяло реальним можливостям наукової роботи.

Чи закінчено у нас створення широкої психоневрології? Ні, не закінчено. Шукання нових форм мусять продовжуватись, починаючи з основного — самого структурного поділу психоневрологічного центру, створеного на Україні, не кажучи вже про інші напрямки доповнення, потрібні нашій комплексній будові (нервово-інфекційна клініка, бактеріологія, клінічна ендокринологія, біофізика тощо), може, врахунок перегляду вже існуючих напрямків.

Якими шляхами повинні ми йти, просуваючи вперед ідею синтезу в психоневрології? Ми не можемо поступити через дійсність. Ми повинні бути задоволені з того, що можемо на даний момент синтезувати окремі зв'язки кількох психоневрологічних дисциплін. Якщо певні співвідношення цих окремих зв'язок зможуть згуртувати взаємний контакт, то така форма групового зв'язку зможе нас задовольнити. Прагнення розширити коло інгредієнтів окремих ланок — це наше чергове завдання.

Динамічність і різноманітність психоневрологічного кола, насиченість його спільними точками, активність психоневрологічних кадрів, не схильних замикатись у вузько-медичних

питаннях, — все це інколи проривалося в деяку загрозу психоневрологічного „імперіалізму“, загрозу проходження психоневрологізму, як домінанти, в такі соціально-наукові галузі, як педагогіка, кримінологія і т. д., де психоневрологія повинна відігравати хоч авторитетну, але все ж скорше пояснювально-службову роль.

З'їзд, присвячений поведінці, залишив по собі довготривалий обстріл позицій психоневрологічного „імперіалізму“. Притягнення фрейдистської теорії для пояснення основних процесів формування людської особи, введення „колективної рефлексології“ до соціології, захоплення в педагогіці, механістичні необмежені перенесення неврофізіології в життя особи, — все це було і в старих широко репрезентованих центрах психоневрології на півночі, і в нас на Україні. Вирівнювання психоневрологічної роботи йде і буде йти. Виробляється розуміння правильної лінії, яку треба взяти в питаннях психоневрології. Неправильне використання певної дисципліни аж ніяк не повинно настановити на висновок, що саму дисципліну треба взяти під підозріння. Це так само потворно, як потворно було б вимагати неодмінно календарного плану в здійсненні синтезу в психоневрології.

Велике в дискусії питання про предмет і суть широкої синтетичної психоневрології саме собою повинне виникати в уяві читача цієї статті. Я порушую це питання в іншому місці, щоб не обтяжувати цього нарис, присвяченого історії нашої науки.

ДО НОВИХ ВИСОТ

На пленумі Спілки радянських письменників Союзу, що відбудеться у другій половині грудня, основним питанням буде розглянуто стан поетичного фронту.

З часу від першого всесоюзного з'їзду радянських письменників поезія зробила великий крок вперед, завойовуючи нові висоти. Наша поезія значно перевищує сучасну світову поезію не лише її ідейним змістом, а й новими шуканнями форми, майстерністю, новим звучанням. Це цілком природно. Жовтнева революція не тільки відкрила для майстрів художнього слова широченні горизонти й перспективи, вона зростила плеяду нових поетів, що вже стали визначними співцями своєї батьківщини і свого трудового народу, яких знають усі трудящі великого Радянського Союзу. Вона по-справжньому оцінила і піднесла тих старих поетів, що свій поетичний талант поставили на службу соціалізму.

Люблять і цінують поезію трудящі нашого Союзу, бо вона в арсеналі художнього слова є чи не найтоншим інструментом відображення і передачі настроїв, прагнень і переживань нової людини, її по-новому розквітлої душі, її поривань і устремлень, її прекрасних якостей, породжених в боях за нове соціалістичне суспільство. І тому з такою жадобю і цікавістю ждуть трудящі, особливо молодь, нових високохудожніх поезій і пісень, що відбивали б ті величезні процеси, які відбуваються в нашій країні, в її економіці і на культурному фронті, в створенні нових взаємин між людьми, і в сім'ї, і в побуті, і на виробництві.

Поетичний фронт нашої радянської літератури на Україні також має ве-

ликі досягнення. Цього року вийшло чимало нових творів високої художньої якості, з'явилися нові імена, до цього невідомі радянському читачеві. Але разом з тими прекрасними творами, що з'явилися в світ, вийшло чимало пересічних, нерівних творів і таких, що їх можна вважати за недороблені, що не підносяться до справжнього звучання соціалістичної поезії. З цього слід зробити той висновок, що ми в окремих випадках недостатньо приділили уваги боротьбі за високу якість поетичних творів.

Наша критика до цього часу ще зробила відповідного аналізу того, які нові мотиви, проблеми і шукання є в нас на поетичному фронті, не розгорнула конкретної роботи над новими поезіями, щоб цим самим допомогти піднесенню нашої поезії на ще більшу височину.

Отже, тепер, готуючись до пленуму, ми мусимо недороблене — доробити, ми мусимо по-справжньому оцінити стан нашого поетичного фронту. Ми нести все високоцінне, що створено за останній рік, конкретно відмітити найкраще і більше допомагати зростаючому поетичному молодняку його творчій роботі.

Готуванням до пленуму повинні зайнятися не тільки поетична і критична секції, а вся спілка. До цього активного готування ми мусимо привити і широкого читача. Поети мусять знати і впізнавати голос читача їхніх поезій, знати його думки про радянську поезію, його бажання і вимоги. А тому слід організувати і провести читачькі конференції на підприємствах серед робітників, у колгоспах, у навчальних закладах і частинах Червоної армії. Ми певні, що читач багато до-

оможе по-справжньому оцінити стан нашого поетичного фронту, багато радість нових думок, висуне нові проблеми перед поетами, поставить великі завдання, які будуть покладені на основу роботи і пленуму і всієї спілки надалі.

У нас на Україні є великі загони братніх літератур — єврейської, російської, грецької і болгарської, і в них кожж значні творчі досягнення на поетичному фронті. Порядком готування до пленуму вся спілка повинна більше приділити уваги станові і розвитку поезії цих літератур, повинна подбати про те, щоб ширше познайомити з творчими досягненнями братніх літератур українського читача.

У нас провадиться значна робота по ознайомленню українських трудящих з кращими зразками радянської поезії Кавказу і російських поетів. Група ленинградських поетів докладно знайомилась з українською поезією і зараз працює над перекладами з української мови на російську наших визначних поетів, так само, як наші поети працюють над перекладами радянських кавказьких і російських поетів. З станом цієї роботи треба ширше ознайомити наше радянське українське суспільство, використовуючи для цього періодичну пресу — газети і журнали.

Всі ці питання мають бути щільно пов'язані з готуванням до пленуму, і не лише пов'язані, а й знаходити конкретне вирішення в повсякденній нашій практичній роботі.

Перед поетичним фронтом стоять

величезні завдання і широкі перспективи. Наша радянська поезія мусить бути на рівні тих величезних досягнень, яких дійшла наша вітчизна, мусить бути цілком співзвучною тому прекрасному життю, що розквітає в нашій прекрасній країні під керівництвом ленинської партії й мудрого великого вождя і нашого вчителя товариша Сталіна.

„Літературна газета“

Нова книга оповідань П. Постишева. Цими днями видавництво „Молодий більшовик“ випустило масовим тиражем нову книгу оповідань тов. П. Постишева під назвою „З минулого“.

У цій книжці вміщено два оповідання — „Горе Марфи“ й „Талка“, вперше надруковані 1922 року.

У „Талці“ показано героїчну боротьбу іваново-вознесенських ткачів проти царизму — епізод славетного іваново-вознесенського страйку, в якому автор — іваново-вознесенський пролетар — шістнадцятирічним юнаком брав активну участь.

У „Горе Марфи“ просто, правдиво і з художньою переконливістю показано життя й незмірні страждання сім'ї ткачів за часів царизму.

Наша радянська молодь, яка не бачила жандармів, не переживала страхів капіталістичного рабства, знайде в цих оповіданнях яскраві шматки страшного минулого, знищеного героїчним пролетаріатом і його великою партією.

НА ШЛЯХУ ТВОРЧОГО ПІДНЕСЕННЯ

З ЛІТЕРАТУРНОГО ЖИТТЯ ХАРКОВА

Квітневий пленум спілки радянських письменників України, бесіди секретарів ЦК КП(б)У тт. Косіора і Постишева з письменниками і історична промова Павла Петровича Постишева утворили надзвичайно сприятливі умови для всебічного розвитку української радянської літератури. Ми не тільки стоїмо зараз напередодні величезного літературного врожаю, а почасти починаємо вже збирати стиглі літературні плоди.

Цей процес творчого піднесення досить помітний в Харкові, де живе і працює значна частина українських

радянських письменників — прозаїків. Закінчив другу частину „Аванпостів“ Ів. Кириленко. Видрукувано „Вершинки“ Яновського — твір, який зазнав найпозитивнішої оцінки як з боку української, так і російської критики закінчив і видрукував у журналі „Червоний Шлях“ свій новий роман „Наші тайни“ Юрій Смолич, виходить з друку новий роман Наталі Забіли „Залізниця“, написав новий роман — другу частину „Інженерів“ — Юрій Шовкопляс, закінчив роман „Висоти“ Володимир Кузьмич, здав до друку нову книгу — „Кос Чагил на Ембі“

Майк Йогансен, закінчив велику повість „Батьківщина“ Олесь Донченко, закінчили нові романи Гордій Коцюба, Кость Гордієнко, дають нові великі твори Х. Гільдія, Хашчеватський, М. Ледянюк, І. Сенченко, І. Дубінський, Я. Кальницький, В. Владко, Б. Цукер, п'єси: Л. Юхвід, Каз, Хазін та інші.

Звісно, що харківська організація письменників весь час стежила за тим, хто, як і над чим працює. Але щоб детально ознайомитися з продукцією своїх прозаїків, обласне правління СРПУ після літнього відпочинку почало свій, так би мовити, новий літературний рік обговорюванням творів, які вже цілком закінчені, або напередодні остаточного опрацювання. Цьому обговоренню особливо сприяла присутність в Харкові наприкінці жовтня голови правління СРПУ А. Сенченка і О. Корнійчука, що брали найактивнішу участь у цій творчій лабораторії. В їх присутності були заслухані уривки з трьох нових речей: роману Кузьміча „Висоти“, повісті Донченка „Батьківщина“ і нового роману Івана Сенченка.

Новий роман Кузьміча „Висоти“ — велика річ на 18 друкованих аркушів — наслідок роботи письменника протягом останніх років. Отже не дивно, що хоч тов. Кузьміч не міг, звичайно, прочитати всього роману, а зазнайомив аудиторію лише з загальною концепцією твору і окремими частинами, але обговорення його забрало два дні творчої роботи.

„Висоти“ — це роман про героїзм нашої молоді часів другої і третьої п'ятирічки. Основні герої роману — пілоти, вчені, парторг комсомолу Агарін, партійці і керівна фігура — секретар ЦК партії.

Новий твір Кузьміча обіймає період від 1933 до 1942 року, отже, скільки автору доводиться передбачати майбутні події, головне, в галузі розвитку нашої авіації і суперавіації, твір має всі особливості науково-фантастичного роману. Як проблема морального порядку, в романі подається одна з „вікових“ тем — тема про любов, але любов в умовах соціалістичного суспільства.

У висловлюваннях письменників значалося, що Володимир Кузьміч в новому творі підняв величезний науковий матеріал: проблеми фізики, хемії, астрономії, намагання передбачити

розвиток цих наук, обізнаність з новішими теоріями, що панують в цих галузях, — все це свідчить про те, що письменник підійшов до свого твору з технічного боку досить озброєним. Констатувалося також, що В. Кузьміч, врахувавши свій попередній літературний шлях, намагається в „Висотах“ уникнути довгот „Турбін“ і скористатися динамікою, характерною для „Крил“, підкреслювалося, що самий жавр фантастичного роману, що охоплює найближчі роки, тобто, така фантастика, таке художнє передбачення, яке в недалекому майбутньому перевирить саме життя — це вже само по собі є творче „дерзновение“. Але разом з тим говорилося і про те, що величезний матеріал, зібраний Кузьмічем, переважає покищо художні засоби письменника, що роман ще треба опрацювати.

Як це завжди буває, обговорення нового твору переросло рамки цього твору, і на основі роману Кузьміча розгорнулася цікава і жвава дискусія про проблеми розвитку нашої прози, зокрема науково-фантастичної літератури.

Найбільш цікавими в цій дискусії були питання так званої „художньої деталі“ і обговорення принципіальних відмін нашого науково-фантастичного роману від такого ж жанру буржуазної літератури.

В той час, коли група пролетарських письменників, до якої належав і В. Кузьміч, весь час прагнула привертати свою творчу увагу зосередити на революційному піднесенні твору, ігноруючи художню деталь, решта старої орнаментальної школи заздалегідь захоплювалися саме художньою деталлю, фетишизуючи її. Правильна постановка цієї надто важливої проблеми полягає, на думку тов. Коряка, в синтезі цих двох шкіл: жодного фетишизування художньої деталі, але жодного ігнорування її, як великої чинника художнього твору.

Принципіальні відміни радянського науково-фантастичного твору від такого ж буржуазного роману, як це правильно підкреслив Ю. Яновський, полягають у тому, що наш науково-фантастичний роман мусить розглядати в першу чергу нових людей, а не нову техніку, яка може бути в різних руках. Для нас найбільше важать ті процеси, які відбуваються в самій

людини на її шляху до повного опанування природою.

Така теза Ю. Яновського одержала повну підтримку із боку інших письменників, що виступали, зокрема тов. Ю. Смолича, який вважав, що письменник повинен скеровувати особливу свою увагу навіть і на науковонаукастичному творі не на показ зовнішніх змін в техніці, а на аналіз глибинних якостей нових людей, що з'являються біля нової техніки, на взаємодії людини поміж цими людьми. Письменник не може описати в своєму творі весь навколишній світ, але він повинен показати весь світ в його змінному через деталі. Світогляд письменника завжди відображається в художній деталі твору.

Підсумки дискусії навколо роману Кузьмича і тих проблем, які з нього випливають для всієї нашої прози, зробив тов. А. Сенченко. Він констатував, що висловлювання письменників по принципіальних питаннях шляху розвитку прозаїчного жанру дали багато цінного всім. Особливо приємно в цій дискусії відзначити самий характер теплої товариської критики, який свідчить про остаточне подолання шкідливих колишньої груповщини.

Привітавши новий твір Кузьмича, як значний поступ письменника вперед, підкресливши творчу сміливість його висловлювань, упевненість, що коли автор врахує всі вказівки, то роман "Висоти" буде видатним твором, що матиме величезний успіх у читачів, тов. А. Сенченко поставив проблему показу героїки в радянських умовах. Окремі герої-індивідуалісти були раніше, і література відбивала їх життя. Прагнучи намалювати наших героїв, ми повинні показати глибокі внутрішні пружини, що стимулюють героїзм, показати нові якості наших героїв, які завжди відбивають героїзм свого класу і своєї країни робітників і селян.

Радянська героїка — це тема багатьох наших письменників. Тим ще більш цінна і своєчасна ця дискусія, що скерує творчу увагу наших письменників у потрібному напрямку.

* * *

Одна з найважливіших ділянок всього літературного фронту — література для дітей — за останні роки, особливо після всеукраїнської партнаради в

справі дитячої літератури, зробила величезний крок вперед. З'явилися нові твори, цілком очищені від колишніх лівацьких установок, що довго панували в галузі дитячої літератури, від усякого націоналістичного мотлоху, який так старанно намагалися протягти саме в дитячу літературу замасковані контрреволюціонери-націоналісти.

Наші письменники прагнуть — і не без успіху — дати багатомільйонному дитячому читачеві цікаву, живу, різноманітну за своєю тематикою, багатору книжку, яка б відповідала на дитячі запитання, виховувала б молодих громадян СРСР в дусі інтернаціоналізму і безмежної любові до своєї соціалістичної батьківщини.

Успіхів нашої дитячої літератури заперечувати не можна. Але разом з тим не можна і замовчувати ще не цілком розв'язаних величезних проблем, які стоять перед літературою для дітей і в галузі жанру, тематики, самих прийомів подачі матеріалу, мови тощо. Ці проблеми, — а їх безліч, — чекають на своє негайне розв'язання.

В цьому можна було зайвий раз переконатися під час обговорення в харківському обласному правлінні СРСР нового твору Олеся Донченка для дітей старшого віку "Батьківщина".

Олесь Донченко, маючи протягом останніх років неабиякий творчий доробок в галузі літератури для дітей, темою своєї нової повісті взяв любов до радянської країни, реалізовану через цюкаа долі юних талантів у нас і за кордоном. Основні герої, від яких ведеться розповідь, двоє хлопчат, один з яких зростає в радянській країні, оточений любов'ю і піклуванням соціалістичного суспільства, другий — у Франції, де йому на життєвому шляху доводиться переносити злидні, поневолення, весь жах капіталістичної експлуатації дітей.

З чисто зовнішнього погляду долі двох хлопчат мають багато спільного між собою: обидва вони обдаровані художнім хистом, обидва проходять через безпритульність, але самий зміст життя кожного з них глибоко відмінний. Доля двох героїв весь час в повісті переплітається.

Цікаво розроблена фабула, напружений сюжет, внутрішня теплота — все це в новому творі Донченка без-

перечно є. Але поряд з цим є і низка хиб, притаманних не тільки Донченковій повісті, а й багатьом іншим дитячим письменникам, і ці хибі і стали за тему інтересної дискусії, що розгорнулася на базі „Батьківщини“.

Чи потрібна в дитячій літературі якась „спеціальна“ мова та чи слід її культивувати? Адже на практиці ми зустрічаємось з частковим підроблюванням під дітей, з зайвою стилізацією. Деякою мірою на це хибую і „Батьківщина“. Чи не слід писати для дітей звичайною, приступною дитячою розумінню мовою дорослих, бо діти ж прекрасно розуміють цю мову? — таке інтересне питання, що потребує найскоршого розв'язання, зняли тт. Ю. Смолич, В. Коряк і І. Сказбуш.

Які емоції радянський письменник повинен передавати своєму читачеві — і дорослому, і дитячому? — ставить питання тов. О. Корнійчук. Успішний розвиток найпередовшої в світі радянської літератури повинен іти шляхом уникнення двох величезних загроз: з одного боку — схематизму і з другого — сентименталізму. Ці дві загрози особливу вагу мають в дитячій літературі, бо схематизм сушить дитину, а сентименталізм, зайва солодкуватість скеровують почуття молодого читача в неі потрібний бік, якимось розслаблюючи нашу дитину. Ми повинні прагнути до літератури мужньої руки, справжнього подиху, величезних почуттів. Війну, оголошену шкідливим традиціям літератури Чарської, слід посилювати.

Тов. А. Сенченко підкреслив, що новий твір Донченка написаний тепло, інтересно, особливо міцно і цікаво розроблена фабула. Нам потрібні великі полотна, що відбивали б весь розмах нашої історичної епохи з її величезними пристрастями. З цього погляду перед Донченком стоїть загроза замкнення в якийсь камерний стиль. Цю загрозу письменник повинен подолати, і якщо він врахує всі зроблені вказівки і ще попрацює над своєю повістю, наші діти читатимуть її з великою увагою і приємністю.

Зачеплені на цій дискусії творчі питання — це лише частина тих проблем, які мають стояти і, безперечно, будуть вирішені на всеукраїнській творчій нараді в справі дитячої літератури, що відбудеться в Києві.

При всій різноманітності і тематичності жанрів нашої літератури, досі ми не маємо ні в українській ні в російській літературі творів, які б цілком відповідали вимогам так званого „обласного“ роману в тому розумінні цього жанру, який дав ще Огюст Бальзак. Звичайно, не слід думати, що „обласний“ роман — це твір якогось місцевого локального значення, що за межами певної „географічної широти“ втрачає будьякий інтерес і свою художню цінність. Навпаки, справжній художник, беручись за надзвичайно важке завдання розв'язати проблему „обласного“ роману, мусить на матеріалі якоїсь місцевості так подати історичні події, характери, образи, так передати дух і пристрасті самої епохи, так показати людей, щоб твір цей зростав до розмірів великого художнього полотна, надовго залишаючись у пам'яті читачів як зразок великого мистецтва.

У нас зараз є підстави сподіватись, що ця прогалина в нашій літературі найближчим часом буде заповнена.

Після довгого мовчання Іван Сенченко має незабаром виступити з новим романом, роботу над яким він вже закінчує. З фрагментами цього роману письменник ознайомив харківське обласне правління СРПУ. Темою свого твору Іван Сенченко взяв до революційний Донбас, саме той район колишньої Російської імперії, де були сконцентровані найбільші робітничі маси, де найбільш панувала підтримувана царським урядом хижачка експлуатація робітників закордонними капіталістами, що почували себе на чужій землі повними хазяями, а пригніченим робітникам за будьякий протест завжди загрожував напад поліція, де з свідомих робітників гартувались майбутні революційні вожді. Така тема вже сама по собі заслуговує на велику увагу.

Дореволюційний Донбас автор показує через біографію свого героя, робітника Василя, який примушений був за своє життя кинути роботу на 21 заводі. Свій роман письменник доводить до 1905 року, до досить значної, але мало відомої історичної події, коли призначений над революційним робітником Ворошиловим був зриваний пролетарями Луганським. Настільки вже тоді популярна була фігура сучасного вождя Червоної

армії, що навіть царсько-поміщицький суд, як він не хотів здихатися небезпечного керівника луганських робітників, змушений був перед грозою революційного вибуху відкласти суд, який йому так і не пощастило провести.

З великою художньою майстерністю малює І. Сенченко весь жах, людську експлуатацію, злидні, в яких перебували робітники Донбаса. І разом з тим письменник показує, як, не зважаючи на всі ці умови, зростає революційна свідомість пролетарів, як визрівала їх революційна рішучість і незламна воля, як виконувались революційні бійці, що в ім'я звільнення свого класу не зупинилися ні перед чим — ні перед черепашкою залишитися без роботи, ні перед тюрмою, каторгою і навіть смертю. Все це дано в романі не схематично, не голо-агітаційно, а кризь призму життя звичайного робітника і всіма його радощами і печалами.

Оптимізм, бадьорість, віра — ось що характерне для героїв І. Сенченка. Поряд з показом найсерйозніших трагічних подій в житті Василя дано в романі з художнім почуттям міри гумор, соковитий робітничий гумор. І. Сенченко правильно дивиться в минуле, він правильно розглядає історію робітничого класу Донбаса з точки зору майбутнього класу-переможця, ось чому весь роман просякнутий соціальним оптимізмом, і це особливо радує в новому творі.

Мова письменника монументальна своєю простотою, соковита, художня. Образи немов би вирізьблені рукою скульптора, — недаремно Іван Сенченко здавна майстер портрета.

Саме так оцінювався новий роман Івана Сенченка письменниками, які гаряче вітали автора з значним і рішучим поступом вперед. Не випадково в деяких висловлюваннях прозвучала аналогія з „Капітальним ремонтом“ Л. Соболева щодо історично-пізнавальної цінності твору.

Тов. А. Сенченко, підсумовуючи виступи окремих письменників, підкреслив, що цією роботою Іван Сенченко підводить рису під своїм літературним минулим. Новий роман з його прекрасною мовою — це велике художнє полотно, що передає аромат Донбаса. Герої роману мусять піти

головними магістралями, не збочуючи на манівці.

Ця книга повинна стати „знатною“ в нашій не тільки українській, а й союзній літературі. Ось чому А. Сенченко висловив побажання, щоб автор не поспішав, щоб він старанно продовжував працю над своїм твором і виправдав би великі сподівання, що покладає на цей роман українська радянська література.

* * *

Говорячи про початок „літературного сезону“, не можна обминути цікавих виступів А. Сенченка і О. Корнійчука на широких зборах письменників, артистів, художників, студентів літфаків і літгуртківців Харкова. Це тим більш потрібно, що тут ми намагалися висвітлити події в літературному житті Харкова, які відбулися в жовтні.

Свій змістовний виступ на велелюдних зборах тов. А. Сенченко присвятив, головне, темі зміцнення творчих зв'язків з культурою братської радянської Грузії, звідки тільки не повернулася бригада українських письменників у складі А. Сенченка, О. Корнійчука і М. Бажана.

Передавши аудиторії братерський привіт від працівників культурного фронту Грузії, тов. Сенченко в своїй двогодинній доповіді докладно зупинився на тих величезних успіхах, яких досягла грузинська радянська культура, національна своєю формою і соціалістична за своїм змістом.

Грузинська література, театр, мистецтво переживають період свого бурхливого розквіту. В Грузії, як і в інших радянських республіках, успішно розв'язується надзвичайно важлива проблема форми національної культури. Ця проблема для всіх національних республік вирішується на шляху відображення складної гами історичних процесів, що відбуваються в нашій країні, де все підпорядковане величній цілі — побудові безкласового соціалістичного суспільства. Успішним розвитком національних культур ми зобов'язані тій мудрій політиці в національному питанні, яку веде наша партія на чолі з великим Сталіним.

Ми ще мало знаємо національну культуру братніх народів. Національні літератури і мистецтво (вису-

вають таких літераторів, артистів, художників, які, за висловом тов. Корнійчука, стають громадянами світу. Саме таким громадянином і є наш видатний драматург О. Корнійчук, п'єси якого вийшли вже за кордони СРСР. Встановлення якнайтісніших творчих зв'язків з братніми національними культурами є невідкладне наше завдання.

Тов. Сенченко інформує про низку заходів, скерованих на таке зближення. В перекладі українською мовою мають незабаром з'явитись у творі таких видатних грузинських поетів, як Тіціан Табідзе, Сімон Чіковані, Лордкіпанідзе, прозаїків Джавахішвілі, Гамсахурдія, Шенгелі і інших. Одночасно в Грузії перекладаються твори видатніших українських письменників.

Талановиті грузинські художники напружено працюють зараз над низкою чудових полотен. Темою багатьох картин є вождь світового пролетаріату—Сталін. Делегація українських письменників одержала запевнення від керівників грузинської республіки, що виставка грузинського малярства, яка незабаром відкривається в Тіфлісі, обов'язково буде привезена на Україну.

Досягнення передових українських театрів—столічного ім. Франка, харківських ім. Шевченка і Театру Революції добре відомі в Грузії. Свою перебудову театр ім. Русавелі почав з п'єси „Платон Кречет“. Наші українські театри повинні підтримувати щільний зв'язок з грузинськими театрами, де є багато свіжого і інтересного.

Тов. Сенченко інформує збори, що всеукраїнське правління СРПУ вносить на розгляд відповідних органів питання про організацію в 1936 році чергової всесоюзної олімпіади національних театрів у столиці УСРР—Києві. Така олімпіада безперечно сприятиме якнайповнішому ознайомленню наших театрів одного з одним, що безперечно збагатить і піднесе на вищий щабель всі наші театри.

Як один з доказів зміцнення зв'язків між Радянською Україною і Радянською Грузією, правління СРПУ порушує питання про встановлення пам'ятника грузинському письменникові, що жив на Україні, Браташвілі. Цей пам'ятник передбачається

встановити в Миргороді, де помер цей письменник.

Взимку цього року на Україну приїжджає велика делегація грузинських письменників, яка детально обізнана з розвитком української радянської культури. Всі ці заходи, безумовно, сприятимуть налагоджуванню міцних зв'язків поміж братськими культурами.

В другій частині своєї доповіді тов. Сенченко докладно сформулював величезні досягнення української радянської літератури, театру, мистецтва, докладно підкресливши великі творчі успіхи того великого загону українських письменників, який живе в Харкові.

Дуже тепло зустріли збори О. Корнійчука. Він у своїй доповіді наголошував на картині жахливого стану загинання, безідейності, в якому перебуває капіталістичний Захід. Живі спостереження, здобуті письменником під час перебування його в Берліні, Парижі, Лондоні, Стокгольмі, невеличкі художні новели, вмонтовані в доповідь, соціальні мазки,— все це з надзвичайним інтересом сприйняла аудиторія.

Збори надіслали привітальну телеграму орденоносцю Миколі Остроуському, якого нещодавно відвідали в Сочі тт. Сенченко і Корнійчук.

А. Кроль

Київ у день смерті Л. М. Толстого. У київському обласному історичному архіві виявлено матеріали про те, як відгукнувся Київ на смерть Л. М. Толстого.

Ще 5 листопада 1910 року за телеграмою з міністерства внутрішніх справ київська влада вжила ряд заходів „на випадок смерті Толстого і безпорядків, які можуть виникнути в зв'язку з цим“.

По участках були призначені посилені наряди кінної та пішої поліції, по місту були розслані патрулі, велич шпиків були послані для „нагляду“ до громадських місць—театрів, садів тощо.

9 листопада, коли в Києві стало відомо про смерть Толстого, натовп біля 6000 чоловіка, у якому переважали студенти і курсистки, зібрався на майдані біля міського театру і почав свистати „вічну пам'ять“.

З'явилися дві сотні козаків, які розігнали натовп, при чому були заарештовані 107 студентів. З натовпу в козаків кидали каміння.

Протягом кількох днів після смерті Толстого, як повідомляє ряд поліційних донесень, у місті панувало „вечічне пожвавлення“. Відбувалися ходки, чекали на демонстрації. За навчальними закладами та заводами був установлений „посилений нагляд“.

Харківська бібліотека-читальня ім. Короленка до 25-х роковин смерті Толстого.

Бібліотека до роковин смерті Толстого організувала виставку творів Толстого, провела ряд лекцій про творчість письменника тощо.

Головне — це виставка, яка має певну тему „Толстой і радянська сучасність“. Виставка показує, як використовується в художній літературі радянських республік творча спадщина Толстого. На виставці показані всі видання Толстого часів існування радянської влади і подані кращі зразки нових праць про творчість Толстого, марксо-ленінська оцінка творчості, а також думки радянських письменників про Толстого, що становить окремий відділ „Радянський письменник про Толстого“. На виставці показано науково-дослідні праці толстовських музеїв: Ясної Поляни, Москви та ін. Особливо експоновано переклади творів Толстого на мови народів Радянського Союзу — „Толстой мовами народів СРСР“. В окремій відділі виділено „Толстой на радянській сцені та в кіно“ і „Толстой у радянському малярстві“; в першому широко подано фоті й ілюстрації з вистав драматичних та інсценізованих творів Толстого, а в другому — портрети Толстого роботи визначних художників та ілюстрації до творів Толстого — роботи радянських художників.

Вечір Л. Толстого в Харківському палаці піонерів і жовтень.

Бібліотека-читальня Харківського палацу піонерів і жовтень ім. Поштішева силами дітей-читачів 25 жовтня ц. р. організувала і провела вечір з нагоди 25 роковин смерті Л. Толстого. Вечір було розраховано на дітей 7 — 10 класу.

Актив учнів-читачів під керівництвом співробітників бібліотеки-читальні ознайомив школярів з творчістю Толстого та значенням її для сучасного читача і сучасної художньої літератури, зокрема, письменників. На цьому вечорі після вступного слова про творчість і значення Толстого ряд школярів зачитав доповіді про життя Толстого, оцінку його творчості сучасними радянськими письменниками тощо.

Після доповідей відбувся т. зв. художній відділ: учні читали уривки з творів Толстого „Хаджі Мурат“, „Після балу“, „Дитинства“. Читання супроводилось демонстрацією діапозитивів.

До дня роковин бібліотека Палацу добрала спеціальну полицю творів Толстого та критично-біографічної літератури про нього.

20-го жовтня для дітей молодшого віку було проведено голосне читання оповідання Л. Толстого „Пилипек“ та бесіда про його творчість.

Як перший, так і другий вечір мав значний успіх.

До 25-річчя з дня смерті Л. М. Толстого, Дніпропетровська обласна державна бібліотека організує до 25-річчя з дня смерті Л. М. Толстого масовий літературний вечір з науково-популярною доповіддю про життя і літературну діяльність Толстого. При бібліотеці влаштовують велику виставку творів Толстого і виставку критичної марксо-ленінської літератури про його твори.

Обласна дитяча бібліотека влаштовує до 25-річчя масовий шкільний літературний вечір старших класів, присвячений творчості письменника.

Велику виставку творів Л. М. Толстого і про Толстого улаштувала могилів-подільська бібліотека. Для активу читачів бібліотека організувала семінар по вивченню творчого шляху великого письменника.

Дві великі виставки, присвячені Л. М. Толстому, організувала чернігівська бібліотека ім. Короленка. У клубах Чернігова проведено в жовтні два літературних вечори, присвячені творчості Л. М. Толстого.

Літконсультація для піонерських форпостів. Багато піонерів і школярів Києва, що працюють у піонерфорпостах, цікавляться літературою і не тільки цікавляться, а й сами пишуть вірші, оповідання, п'єси тощо.

Щоб допомогти в їхній літературно-творчій роботі, дитяча секція СРПУ з листопада ц. р. організувала регулярну літературну консультацію для піонерських форпостів.

Консультації проводить: П. Панч, Ол. Копиленко, Л. Квітко, А. Шиян, С. Воскресенко, Ів. Нехода, Ів. Гончаренко, О. Іваненко, Л. Сукачов.

Дружина закатованого фашистами поета Еріха Мюзама відвідала Харків. 11 жовтня в Харківському німецькому робітничому клубі МОПР улаштував вечір, на якому промовляла дружина Еріха Мюзама, звірячим способом замордованого німецькими фашистами.

... Поставна особа, в цілковито чорному одязі рівно сидить за столом. Страждання й боротьба відбилися на її обличчі. Сильно й енергійно лунає її голос і тільки там, де вона оповідає про останні години життя свого чоловіка, він притихає, щоб при кінцевих словах знову потужно виринути: "Такий вигляд мають концентраційні табори Німеччини. Так, як жилося Мюзамові, жилося і живеться тисячам у фашистській Німеччині."

... Пожар рейхстагу, ув'язнення гаданих підпалювачів (список був фашистами заздалегідь приготований), концентраційні табори, зв'язці катування, й постійно той же мучений, катований, ганьблений Мюзам, але завжди бадьорий, непохитний, він підкреслював: "Я не одинока жертва. Усім живеться в цьому таборі так, як і мені". Далі... "Смерті я не боюся... тільки оце повільне, болісне в'язнення. Вони хочуть довести мене до самогубства, ніколи, ніколи їм це не вдасться... і я не зігнуся... не зігнуся!"

Кінець: маленька записка в поштової скриньці його дружини—виклик до президента поліції. "Ваш чоловік наложив руку на себе, він помер",—каже вичепурений панок!

"Мої панове, я знаю, що його замордували ваші преторіанці..."

І тільки бранці концентраційного табору в Оранієнбаумі можуть дати до-

кази того, що він був катований опричниками і ними по-звірячому вбитий. І вони передають його вдові, що дла веде героїчну боротьбу, вони пойдомляють увесь світ про смерть Мюзамі устами делегата в чорних окулярах з трибуни антифашистського конгресу культури в Парижі.

Ще один рік живе К. Мюзам у пеклі "Третьої імперії", після чого вона починає свою подорож по світу, щоб оповістити страхіття гітлерівського режиму, щоб закликати найкращих цього світу стати до активного бою, проти брунатної язви. Її просте оповідання творить чудо, її заклик знайде відгук, запалить мільйони пролетарських сердець у цілому світі до жагучої ненависті проти фашизму. Еріх Мюзам не був нашим за своїми політичними переконаннями, він борювався за фальшиву теорію, проте в своїй героїчній боротьбі проти брунатної язви він став нашим союзником і як такий він поліг. Певна річ, що німецький пролетаріат подбає про те, щоб у дні своєї остаточної перемоги над своїми кривавими експлуататорами згадати й про нього, щоб і за його мученицьку смерть гірко помститись.

Актив письменників-початківців при журналі "Червоний шлях". Харківське обласне правління СРПУ утворило при журналі "Червоний шлях" актив письменників-початківців. На викладання курсу літератури запрошено професора Ол. Білецького. Актив складається з дванадцяти поетів і прозаїків. У журналі "Червоний шлях" друкують поезії і поезії письменників-початківців.

Харківський кабінет робітничого автора розгортає роботу. Новоутворений кабінет робітничого автора при Харківському обласному правлінні СРПУ активно розгортає свою діяльність. Консультантами в кабінеті працюють найкваліфікованіші харківські письменники: І. Кириленко, Ю. Яновський, Ю. Смолич, В. Кузьміч, Г. Козюба та інші.

Замість колишніх літстудій, які на практиці себе не виправдали, кабінет робітничого автора утворює коло літературних журналів авторських колективи.

Зважаючи на те, що в літгуртках сто-густо керівники не відповідають могам, які до них ставляться, каже робітничого автора влаштовує спеціальний семінар для керівників гуртків.

Літературний гурток при бібліотеці ХТЗ. При центральній бібліотеці Харківського тракторного заводу (ХТЗ) організовано літературний гурток. Гуртком керують члени Харківської обласної спілки радянських письменників.

Невичерпні скарби народної творчості. Народний комісаріат освіти здав до друку другий збірник української народної пісні. Збірному — пісні пореволюційні, масові революційні, пісні про дореволюційне життя й боротьбу трудящих. У спеціальному розділі зібрані пісні про родинне життя, про кохання, пісні дитячі й колискові. В окремий розділ входять також сатиричні та гумористичні пісні.

Наркомос продовжує збирати українські народні пісні.

Понад 200 спеціальних кореспондентів (колгоспники, вчителі, школярі, керівники хорових та музичних гуртків) та більше 300 любителів цієї справи надсилають записані пісні.

Студенти дуганського та полтавського педагогічних інститутів під час відпустки записали більше 1000 пісень про робітниче та селянське життя.

Велику кількість пісень назбирили у Донбасі, на Київщині та Чернігівщині спеціально командировані Наркомосом етнографи.

Зустріч українських письменників з школярами. В листопаді українські письменники зустрілись з школярами і піонерами київської 21 середньої школи. На зустрічі були: голова Спілки радянських письменників України — тов. Сенченко А. Г., письменники і поети: П. Г. Тичина, П. Й. Панч, Микола Бажан, Леонід Первомайський, Л. Квітко, М. Тардов, Я. Городской, М. Булатович і американський письменник — делегат міжнародного конгресу захисту культури — Р. Марідов, який тепер перебуває у Києві.

Тов. Сенченко розповів школярам про розвиток української радянської

літератури і про її досягнення до XVIII роковин Жовтня.

Учень 21 школи, молодий поет Мільман прочитав кілька своїх поезій, які присутні тепло зустріли.

Письменники П. Тичина, П. Панч, Я. Городской, Микола Бажан розповіли школярам про свою роботу й творчі плани.

Школярі вітали письменників, піднесли їм квіти і запросили до себе в школу на літературний вечір.

На закінчення зустрічі письменники прочитали уривки з своїх творів.

Диспут про роман М. Островського. В Хеміко-технологічному інституті харчової промисловості (Київ) відбувся літературний диспут про роман Островського „Як гартувалася сталь“. Диспутом керував критик Борис Коваленко.

У змістовному вступному слові тов. Коваленко розповів про життєвий шлях мужнього борця, вірного сина партії Леніна-Сталіна Миколи Олексійовича Островського. Тов. Коваленко зазначив, що роман М. Островського „Як гартувалася сталь“ — це насамперед книга про мужність, про пролетарський героїзм.

Студенти в свої виступах відзначали, що ліній особистої біографії Миколи Островського в романі переплітається з лінією творчої фантазії письменника і в цьому секрет його успіху. Автор зумів вибрати для свого твору найтипніше і характерніше, тому що шлях Павла Корчагіна, близький багатьом.

До диспуту було випущено спеціальний номер інститутської багатотиражної газети „Центрофуга“.

Будинок для письменника М. О. Островського. На Поноревській вулиці в Сочі приступлено до спорудження будинка для письменника-орденоносця М. О. Островського. Проект будинка склав комсомолець-архітектор Кравчук, викладач московського архітектурного інституту.

Будинок частково буде облицьований тесаним камінням, можливо мармуром. Перед головним входом буде поставлений фонтан.

Радгосп „Южные культы“, фабрика субтропічних квітів на чорноморському узбережжі, береться за озеленення садиби будівництва.

Нові видання класиків. Держлітвидав видає серію книжок української класичної літератури. Уже вийшли два томи вибраних творів Марка Вовчка у розкішному оформленні, тиражем 20 тис. примірників, одностомник Івана Нечуя-Левицького, перший і другий томи збірки творів Івана Франка, одностомник Михайла Коцюбинського та інші.

Тов. С. В. Косіор в Харківському палаці піонерів ім. П. Постишева. 4 листопада Палац піонерів та жовтенят ім. П. Постишева відвідав секретар ЦК КП(б) У товариш С. В. Косіор з родиною у супроводі тт. Мусульбаса, Прядченка, Соколова, Карлсона та ін. Т. Косіор пробув у палаці 3 години. Він детально оглянув усі приміщення палацу, знайомився з роботою окремих секторів, розмовляв з дітьми.

Діти в захопленні зустрічали Станіслава Вікентьевича. В авіомодельній лабораторії і бібліотеці тов. Косіор сфотографувався разом з дітьми.

Після огляду палацу тов. Косіор залишив такий запис у книзі почесних відвідувачів:

„Чудовий палац! В створення, будівництво, художнє оформлення, як і в ідейний зміст цього чудового палацу вкладено багато праці і любові. Тими, хто працював над будівництвом палацу, створено цілком новий витвір, новий пам'ятник, який чудово відбиває велич нашої соціалістичної епохи і успіхи нашої боротьби за комунізм. Піклування про дітей, про їхнє комуністичне виховання посідає одне з основних місць в нашому соціалістичному будівництві. Ось чому з величезним захопленням оглядаєш всі ці чудові кімнати палацу, проймаєшся

думкою про прекрасне майбутнє наших поколінь.

Честь і слава борцям, що завоювали трудящим змогу вільно будувати своє майбутнє!

Слава нашій великій партії Леніна та Сталіна, що організувала і довела до переможного кінця боротьбу на шляху до встановлення Радянської влади і здійснила велику перемогу в соціалістичному перетворенні Радянського Союзу!

Слава головному натхненникові і організаторові наших перемог—великому й любимому Сталіну!

Цей чудовий палац піонерів, що носить ім'я товариша П. Постишева, без сумніву є новим завоюванням всієї країни, нашої партії в переможній боротьбі за комунізм.

С. Косіор, 4-XI-35 р.

Центральну громадську бібліотеку ім. Аярі Барбюса відкрито в дні Жовтневих свят у Запоріжжі.

Вечір донецької поезії відбувся в бібліотеці обкому партії в Сталіно. На вечорі виступили поети П. Безпощадний, Ол. Фарбер, Ю. Черкаський і М. Рудь.

Велику виставку книг радянських письменників організувала до 18 роковин Жовтневої революції бібліотека клубу ім. Леніна (Сталінський металургійний завод—Донбас). На виставці показано найцікавіші книги, видані за 18 років у Радянському Союзі, починаючи з перших книг, надрукованих на обгортковому папері, і кінчаючи розкішно виданими книгами „Похід Челюскіна та ін.

МУЗИКА

Жовтневі рапорти київських композиторів. Радянські композитори столиці України зустріли XVIII роковини Жовтневої революції новими творчими досягненнями.

Композитор Л. Ревуцький закінчив фортепіанний концерт у супроводі великого симфонічного оркестру, обробив 12 народних пісень і написав музику для ряду пісень на теми громадянської війни.

Композитор І. Віленський написав перший акт балету—„Саїра“, лібретто М. Борисова.

Композитор Вернд написав ряд музичних творів для дітей.

Композитор С. Жданов закінчує історичну оперу „Жакерія“.

Композитор Лятошинський закінчує нову симфонію.

Уривки з цих творів передавалися у Жовтневі дні по радіо.

Українська державна капела бандуристів. На весні цього року сформовано капелу бандуристів, до складу якої ввійшли артисти з київської та полтавської капел. Майстри з багаторічним стажем (київська капела існувала з 1918 року, полтавська — з 1924 р.), з'єднавшись у міцний висококваліфікований колектив зразкової капели, знайшли особі т. М. Михайлова талановитого керівника, який протягом недовгого часу зміг скувати художній ансамбль оркестрового значення.

Українська народна пісня, її багаторобна соковита мелодія — основний матеріал для роботи капели. Заслуга учасників і керівника в тому, що вони домоглися повного соковитого звучання і багатобарвної народної пісні з чудового народного інструмента — кобзи.

Розшукуючи перлини народної пісенної творчості, капела опрацьовує любовно й старанно, зберігаючи всю глибину емоцій і багатство музичних відтінків пісні.

Спів і музика, надиво зладжені, доповнюють одне одного, і, здається, у них один інструмент, що прагне своїм умінням з дивовижною легкістю переходити від бурхливої форте до шепоту піанісimo, від бравурної мелодії до жартівливої пісні до тужливої, просящої глибокою лірикою мелодії або до пісні — закликів і гімну.

Пристрасною тугою, переростаючи в протест, у нестримне бажання порвати невідлунні кайдани, проймаючи у виконанні капели пісня „За зорювала та сива зозуля“.

Великою ліричною теплою, що легко знаходить собі шлях до слухача, виявляє виконання Шевченкових „Дум“.

Тужлива бурлацька пісня „Та забіліли сніги“ доносить до нас глибокий сум бурлаки, що в пісні шукав розради у знедоленому своєму житті.

Наростаючою грозою бунту гололи звучить історична пісня „Ой наступала та чорна хмара“, викликаючи почуття вибуху, що нависає все ближче.

З великим гумором і виразністю виконує капела побутово-жартівливі пісні.

Одним із зразків таких пісень є „Кучерява Катерина“, виконання якої колектив дуже вдало доповнює елементами інсценізації, що допомагають яскравіше виявити характер пісні.

Нестримним вогнем веселості зацікавляє у виконанні капели „Віночок“ з трьох пісень — танків.

Зразкова капела не тільки назвою, а суттю, якістю роботи, вмінням максимально ефективно використати музичні властивості кобзи. В колективі йде велика експериментаторська робота над народними інструментами, робляться цікаві спроби по введенню в ансамбль ліри, цимбал тощо.

Недавно створений НКО зразковий ансамбль великої художньої цінності має всі дані, щоб здобути широку популярність.

Університет музичної культури при заводі. На київському заводі „Більшовик“ розпочав роботу університет музичної культури, організований київською філармонією. До університету записались 200 робітників, інженерів і службовців заводу.

Нові твори харківських композиторів. Харківські композитори аустриал XVIII роковини Жовтня новими музичними творами, більшість яких транслювалась у святкові дні по радіо.

Композитор Нахабін закінчив музику для балету — „Мишани із Тоскани“, за лібретто Галицького. Балет ставить Дніпропетровський оперний театр. Кантату на оборонну тему закінчив композитор Тіш. Він же написав ряд побутових ліричних пісень: „Стадіон“, „На козацькій“, „Пісня шуцбундівців“ та ін.

Сюїту для хору на тему казакських пісень закінчив композитор Борисов. Закінчив оркестровку марша і дві частини сюїти на тему — „Пісні каторги і заслання“ композитор Богданов. Композитор Рибальченко працює над балетом „Комунарос“ — з іспанського життя.

Сюїту на тему про класову боротьбу на Заході і пісню про Щорса написав композитор Фінаровський.

Під час перебування у Біробіджані композитор Загранічний записав цілий ряд корейських народних мотивів, які були використані, як матеріал для сюїти.

Університет музичної культури в Харкові. Державна філармонія організувала університет музичної культури. Лекції-концерти

влаштовуватимуться у робітничих клубах, на підприємствах і по школах. Вони поділені на чотири цикли: історія музичної культури, творчість народів СРСР, літературно-музичні вечори на тему: „Лев Толстой і музика“, „Пушкін, Шевченко, Гете у музиці“ і т. ін.; четвертий цикл—відображення радянської поезії в музиці—розраховано на школярів середніх і старших класів.

Концерти-лекції провадитимуть музичні і вокальні сили Харкова. До концертів у робітничих клубах орга-

нізують виставки і музичні концерти.

Дніпропетровську радіостанцію слухають у Південній Африці. Дирекція дніпропетровської радіостанції ім. Хатаєвича одержала листа з м. Кімберленда (Південна Африка), в якому один з місцевих радіомоторів Врайд повідомляв, що він часто з великим інтересом задоволенням слухає передачу дніпропетровської станції. Аналогічні листи надійшли також із Нової Зеландії.

ТЕАТР

До XV-річчя театру ім. Франка. Видавництво „Мистецтво“ випускає в світ художньо виданий збірник, присвячений XV-річчю існування театру ім. Франка. Збірник багато ілюстрований.

Комедією Шекспіра „Віндзорські кумасі“ відкрито 1 листопада сезон у київському польському театрі.

П'єсу „Плоды просвещения“ Л. М. Толстого, на відзначення 25-річчя з дня смерті письменника, ставить київський театр російської драми. П'єса йде в постанові спеціально запрошеного московського режисера—засл. арт. К. П. Хохлова.

Шекспір на сцені театру ім. Т. Г. Шевченка. Колектив творчих представників державного драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка (Харків) інтенсивно працює над однією з кращих трагедій Шекспіра „Король Лір“. Новий переклад п'єси на українську мову зробив поет Максим Рильський, ставить п'єсу запрошений театром заслужений діяч мистецтв, художній керівник Центрального театру Червоної армії (Москва) тов. А. Д. Попов. Свій план постанови „Короля Ліра“ театр згодом має поставити на широке обговорення серед робітників заводу-шефа—орденоносного ХПЗ й інших робітничих підприємств.

Художник спектаклю—головний художник театру Вадим Меллер.

Праця над постановою „Короля Ліра“ провадиться надзвичайно ґрунтовно і триватиме біля року.

„Платон Кречет“ О. Корнійчука єврейською мовою

поставив драмгурток клубу робітників держторгівлі та кооперації в Одесі, що одержав першу премію на обласній олімпіаді самодіяльного мистецтва. П'єсу переклав одеський єврейський письменник Губерман.

Самодіяльний театр робітничої молоді в Лозовій. В Лозовій при залізничному вузлі організовано театр робітничої молоді. До складу театру ввійшло 30 транспортників, а також струнний духовий оркестри клубу залізничників. Театр уже показав комедію „Шестеролюбимих“ Арбузова, „Хороше життя“ Амаглобелі й готує „Платона Кречета“ Корнійчука, „Діагностична наша країна“ Микитенка та інші п'єси.

Театр ім. Заньковецької. 27 жовтня театр ім. Заньковецької почав зимовий сезон. У цьому році театр святкуватиме п'ятирічний ювілей свого перебування в Запоріжжі. По всіх підприємствах відбудуться доповіді пропагандистів та співдоповіді працівників театру про його творчий шлях.

За 5 років колектив театру поставив понад 30 п'єс.

Театр користується заслуженою популярністю. Ще задовго до початку сезону підприємства Запоріжжя закупили 400 квитків для ударників і весь театральний сезон. У новому сезоні ставиться 10 п'єс: „Пісня про свічку“, „Шестеролюбимих“, „Підеш—не вернешся“, „Радість“—п'єса молодого інженера заводу „Комунар Семешка, що змалює радість творчих буднів країни.

П'єсу „Платон Кречет“ Корнійчука готує до постанови сандіальний драмгурток шахти № 2 — Петрівка (Довбас). Учасники гуртка — робітники і робітничі шахти. Нещодавно гурток поставив п'єсу Кіршона „Чудесний сплав“.

Перший єврейський колоспний театр у Києві. До нева прибув колектив першого єврейського міжрайонного колгоспного театру України.

Київ — це останній пункт творчої одорожі театру, влаштованої в зв'язку з підготовкою до його п'яти-лічного ювілею.

Театр перебував у двотижневій екскурсії в Москві та Ленінграді, де прослухав семінар з участю видатних майстрів радянського театру:

народного артиста республіки Міхоелса, заслужених артистів республіки Дікого, Завадського, Зускіна, Бірман та ін., а також театрознавців Юр. Соболева, Літвакова й ін. Колектив відвідав виставки кращих театрів Москви та Ленінграда і мав зустріч із секретарем ради національностей при ЦВК СРСР тов. Хацкевичем, з радянськими письменниками, ГОСЕТ'ом та ін.

У Києві театр зустрівся з єврейською радянською громадськістю на чолі з головою ОЗЕТ'у тов. Кателем.

Перший єврейський колгоспний театр — один з найстаріших колгоспних театрів Радянського Союзу. Повертаючись до Дніпропетровська, він починає працювати над новою п'єсою Данієля „Зимка копач“ та над новою п'єсою Кушнірова „Дер Уртеїл кумт“.

К І Н О

Москва „Союзфільм“

Олександр Довженкові

Дорогий Олександр Петрович!

Письменники Радянської України подивилися Ваш новий фільм „Аероград“. Схвилювані цим великим твором, ми шлемо Вам, одному з кращих виразників ідей більшовицького мистецтва, свої захоплені дружні привітання.

„Аероград“ ще більше підвищує нашу гордість за велику нашу соціалістичну батьківщину. Показуючи безмежну відданість синів трудового радянського народу великим ідеалам Леніна-Сталіна, „Аероград“ є конденсований вираз благородного радянського патріотизму. Перебінтий палкими почуттями пролетарського інтернаціоналізму, цей фільм показує братерство народів Радянського Союзу, що, скинувши навіки гніт експлуататорів, будують своє радісне, прекрасне соціалістичне життя.

„Аероград“ дав нам відчуття могутній пульс радянського Далекого Сходу, показав нам невимовну красу далекосхідної природи й глибину душі радянських людей, що готові віддати життя за незалежність своєї країни, за непорушність наших кордонів.

Звірячий фашизм точить зброю на Радянський Союз. „Аероград“ з великою художньою силою показує готовість країни соціалізму завдати смертельний удар кожному, хто спробує на неї напасти. „Аероград“ запалює в наших серцях почуття ще більшої любові до героїв нашої батьківщини, відважних пілотів, безстрашних червоних партизан, молодих і мужніх червонофлотців, невтомних будівників нових соціалістичних міст. „Аероград“, показує, що Радянський Союз є той могутній маяк, що освітлює шлях усім поневоленим народам, шлях до визволення і соціалістичної культури. „Аероград“ — є справжня патетична по-

ема. Монументальні образи її героїв, могутні й величні картини тайги, над якою звучить переможна пісня радянських пропелерів,— все це викликає справжню радість і захоплення глядача, все це збагачує нас і кличе до невтомної праці над створенням мистецтва, гідного нашої соціалістичної батьківщини.

З гордістю тиснемо руку сміливому шукачеві, великому майстру радянського мистецтва.

А. Сенченко, І. Микитенко, П. Тичина,
П. Панч, А. Голово, І. Фефер, Іван Ле, І. Кочерга, М. Терещенко, О. Копиленко, П. Усенко,
Я. Городской, Л. Первомайський, А. Любченко,
Н. Ушаков, Б. Коваленко, С. Голованівський,
А. Патяк, М. Тардов, С. Щупак, С. Левітіна,
Л. Квітко, В. Собко, Н. Рибак, М. Булатович.

Фільми на відзнаку 20 роковин Жовтневої революції. Одеська комсомольська кінофабрика до 20 роковин Жовтневої революції знімає фільм — „Оборона Луганська“ за сценарієм Трофімова. Крім цього фабрика готує фільм „Як гартувалась сталь“ за сценарієм письменника М. Островського і фільм „Чапаєв у дитинстві“ за сценарієм Головка.

„Пісня про свічку“. На межі XV і XVI століття. Київ у темряві. Ремісникам і міщанам заборовено запалювати світло в будинках.

На весіллі Меланії й Івана Свічки запалюють урочисті світильники. Вривається князь Ольшанський з охоронниками. Сутичка. Свічку заарештовують.

Воевода обіцяє Меланії відпустити Свічку, якщо вона дійде до в'язниці з запаленим світильником. Меланії вдається це зробити. Ольшанський приготувався стратити Свічку і відмовляється його звільнити.

У Києві відбувається повстання ремісників. Свічку і Меланію звільняють.

... Такий основний зміст сценарію звукового художнього фільму „Пісня про Свічку“ — відомого українського драматурга Івана Кочерги. Автор написав сценарій на матеріалі своєї одноіменної драматичної поеми.

Режисер київської кінофабрики Г. З. Грічер, якому доручено постановку цього фільму, повідомив співробітників „Пролетарської правди“ так:

— Сценарій майбутнього фільму „Пісня про Свічку“ побудовано на матеріалі зародження цехівщини на Київщині в XIV—XV століттях. Зараз я разом з асистентом Ляховським працюю над матеріалами цього історичного періоду. Особливо широко ми користуємося матеріалами бібліотеки Української академії наук. Також вивчаємо історичний і етнографічний матеріал — костюми, побутові оточення тощо.

На мою думку, треба докладно й глибоко вивчити всі ці документи, добре обізнатися з тогочасним життям. Тільки після повного ознайомлення з тією епохою можна буде деталізувати сценарій і приступити до фільмування.

Управління кінофотопромисловості при Раднаркомі УСРР відпустило на створення фільму до 2 млн. крб. Знімання „Пісні про Свічку“ почнуться в січні 1936 року.

Популярні фільми. Відділ оборонних і учбових фільмів київської кінофабрики цього року став на шлях випуску більш популярних фільмів, розрахованих на широкі кола глядачів. Це позначилось і на тих фільмах, що цього року випущені в виробництва.

Цими днями випущено цікаву серію фільмів про боротьбу за безаварійність в авіації. Режисер А. М. Уманський.

Перший техніко-пропагандистський фільм „Піч Міре“ здав молодий режисер Воловик. Фільм цей у попу-

ній формі розкриває конструкцію принципів роботи цього нового технологічного досягнення, яким збагатилася металургійна промисловість.

На півдні України режисер т. Дола закінчив знімання фільму, що казує, як колгоспи опановують су для України культуру — бавовну. З горах центрального Тянь-Шаня ацюють кінорежисер тов. Печорін оператор тов. Лозієв, щоб зазняти тьм про Тянь-Шань, який на замовлення НКО виготовляється для учнів X класів повносередніх шкіл.

Ще цікавіша програма нових фільмів, прийнята відділом для реалізації. Фільм про Крамшазавод ім. Сталіна розпочинає виготовлювати режисер в. Любченко.

Героїв-льотчиків, що знанням своєї справи і більшовицькою мужністю не із рятували машини й людей, має показати у низці новел режисер М. Уманський.

„Боротьба зі старістю“ — така тема науково-популярного фільму, що його вже почав готувати режисер

Пясецький за науковим керівництвом акад. Богомолія та професорів Ермакова і Ковещького.

Але особливе місце в роботі відділу оборонних і учбових фільмів посідає реалізація вказівок ЦК КП(б)У про створення кінолітопису українського села. Спеціально створена бригада в складі режисера Штрижака, Сафранова і Швачко, разом із групою літераторів і журналістів, працює над одбором тих передових і найбільш типових сіл України, життя яких має бути зафільмоване.

У той же час режисер Мурін розпочав роботу по виготовленню серії кінопарисів, що мають показати велетенський зріст культури, самодіяльного мистецтва трудящих міста й села, радистів і шахтів соціалістичної праці. Крайні ансамблі народної творчості будуть екранізовані, щоб мільйони маси не лише України, а й цілого Радянського Союзу побачили й послужали багатющі таланти українських трудящих мас, що лише при радянській владі дістали можливість буйного розвитку.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Художники України — до 50-ї виставки. Радянські художники України готують багато краєвих художніх полотен до сьомої української художньої виставки, яка відкривається на початку 1935 року.

Проф. Шовкуненко (Київ) закінчує серію портретів членів українського ряду і ЦК КП(б)У.

Художник І. Шульга закінчує велике полотно — „В'їзд уряду до Києва“, присвячене переїздові уряду України з Харкова до Києва.

Картину з життя великого українського поета Т. Г. Шевченка пише проф. Трофименко.

Художник Падалка працює над великим gobеленом, який буде витканий спеціально для виставки українського народного мистецтва у Києві. Одночасно художник Падалка працює над великою картиною до сьомої української виставки.

Художник Толкачов пише велике полотно, яке змальовує перший з'їзд комсомолу України.

Цікаві роботи до сьомої української виставки готують видатні майстри — художники: заслуж. художник

республіки А. Петрицький, проф. Кричевський, проф. Волокідін, проф. Крайнев, худ. Страхов та інші.

Київський скульптор Іванов готує монументальну скульптуру, присвячену героїчній смерті під Києвом радянських моряків під час польської окупації.

Велике полотно „Щорс“ пише до виставки київський художник Г. Довженко.

Виставка творів бельгійського революційного художника Франса Мазерля відкрита і листопада в київському музеї західного мистецтва. На виставці понад 60 праць художника — картини, написані олійними фарбами, тушшю, вугіллям, літографії.

Недокінчений портрет. Французький художник Шарль Мазер у 1850 році перебував у Тобольську. Там був на засланні в той час декабрист Муравйов з сім'єю. Художник почав писати портрет Жозефіни Муравйової, дружини засланця-декабриста. Поліція зразу ж зверну-

ла на це увагу. 17 грудня 1850 року тобольський поліцеймейстер доніс губернаторові про „підозрілу поведінку“ чужоземного художника, Губернатор наказав „вияснити особу“ чужоземця. Мазеру було заборонено писати портрет. З нього взяли підписку, що він припинить роботу. В цій підписці французькою мовою дано таке зобов'язання: „Почавши портрет Муравйової з дітьми, не продовжуватиму його, зважаючи на припис губернатора“.

Колекція революційних плакатів. Директор Одеського художнього музею проф. Зейлігер зібрав за 15 останніх років виятково цікаву колекцію з 1300 плакатів. Серед них є такі, що виставлялись 1920 року у відомих вікнах „Юг-

рости“. На багатьох плакатах вірогідно підтекстовки Е. Багрицької, Ю. Олеші, В. Катаєва та інш. Уредбається організувати виставу всієї цієї колекції.

Книжка про Харків. Архитектурно - планувальне управління при міськраді видає книжку про план реконструкції Харкова. Своєю ввідною історичний опис міста, опис старого купецького Харкова з його мізерним комунальним господарством і промисловістю та розділи про новий соціалістичний Харків, далі його реконструкцію. Спеціальні розділи книжки присвячені реконструкції комунального господарства: переплануванню вулиць і площ, обводненню рік та ін. Автори книжки інж. Болотін і доцент Сосновий.

НАУКА

Новознайдений матеріали про Т. Г. Шевченка. Бригада аспірантів - істориків Київського Державного Університету, добираючи матеріали до історично-археографічного збірника „100 років київського університету“, виявила ряд документів, що стосуються перебування Тараса Григоровича Шевченка в київському університеті на посаді вчителя малювання та про його арешт.

Разом з тим знайдено документ, в якому міністр народної освіти у таємному листі на ім'я директора шкіл Київської губернії від 22 вересня 1847 року за № 62 дає наказ про заборону та вилучення з бібліотек „Кобзаря“ Тараса Шевченка, виданого 1840 року, та про надсилку вилучених творів Т. Шевченка попечителю київської учбової округи.

У документі - розпорядженні міністра народної освіти графа Уварова від 2 червня 1847 року за № 737 читаємо:

„Пропоную Вашому Превосходительству вчителя малювання Тараса Шевченка виключити з списку чиновників Київської учбової округи“.

(Фонд попечителя київської учбової округи, справа № 13 за 1847 рік, лист І. Київськ. обл. істор. архів).

У відповідь на розпорядження міністра народної освіти графа Уварова попечитель київської учбової

округи від 20 червня 1847 року № 31 повідомив міністерство народної освіти:

„Маю честь донести Вашому Сياتельству, що вчитель малювання Шевченко не був залічений остаточно на службу при університеті, тому що до закінчення листування про нього, проведеного з наказом Вашого Сياتельства, від лютого ц. р. за № 1694, дано розпорядження про арешт його, Шевченка“.

(Фонд канцелярії попечителя київської учбової округи. Справа за № 1 за 1847 рік, лист 5-6. Київ. обл. істор. архів).

Бригада виявила цікаві матеріали про провокатора - студента О. Петрова, за доносом якого був заарештований Тарас Григорович Шевченко. У відповідному документі від 7 березня 1847 року в справах попечителя київської учбової округи читаємо:

„З числа винишнього березня місяця своєкоштий студент університету Св. Володимира Петров з'явився до мене й об'явив, що він відкрив існування тут у Києві таємного товариства, заснованого з наміслю політичною метою чинити новником Гулаком, на доказ чого поставив мені статут цього товариства“¹.

¹ Мова йде про „Кирило - Мефодіївське Братство“.

у своєму доносі Петров О. вказав, що і на приналежність до „Таємного товариства“ революційного поета-демократа Т. Г. Шевченка та його поезії. В цьому ж документі, в частині характеристик членів „таємного товариства“, читаємо:

„Шевченко ж, про вірші якого говорять у свідченні своєму студент Петров, також родом з Малої Росії, вихованець Академії Художеств, жив тут деякий час для вивчення краєвидів і виїхав до Санкт-Петербурга“.

Сам же Петров, як це видно з документів, будучи студентом університету, за словами попечителя київської учбової округи, „поводив себе завжди добре“. (Фонд канцелярії попечителя київської учбової округи. Справа № 2 за 1847 рік, лист 1 та Київськ. обл. істор. архів).

За вірапортданську службу* студент О. Петров був відповідно нагороджений і прийнятий на службу до відділу.

У розпорядженні міністра народної освіти графа Уварова на ім'я попечителя київської учбової округи за 2 червня 1848 року за № 735 читаємо:

„Государь Император Височайше повелѣти зволил студента университета Св. Володимира Олексія Петрова определить на службу до 3-го відділу Власної його Императорської Величності Канцелярії. Зважаючи на це, найпокірніше прошу Ваше Превосходительство дати розпорядження про виключення Петрова з списку студентів університету Св. Володимира. Міністр Народної Освіти граф Уваров“.

Фонд попечителя київської учбової округи. Справа № 13 за 1847 рік, лист 2. Київськ. обл. істор. архів).

І н к у н а б у л и. Гордість бібліотеки Української Академії Наук — її інкунабули, тобто видання, що відносяться до XV ст., до „колискового“ періоду друку. У двох величезних паках у відділі старовинного друку лише 500 видань інкунабулів, що належить бібліотеку УАН на четверте місце в Союзі.

Недавно співробітники бібліотеки зробили відкриття: справи двох біб-

лій, виданих 1557 р., були зроблені із склеєних аркушів, надрукованих на столітті раніш, тобто 1455-56 р. В цих оправах були уривки із 10 видань і між ними 16 сторінок тексту, надрукованого Іоганом Гутенбергом.

Ця знахідка має величезну цінність, особливо якщо взяти до уваги, що остання знахідка такого роду відноситься до 1909 року.

Науковий співробітник бібліотеки т. Зданевич всебічно вивчив знахідку, і його працю „Невідомий друк Іогана Гутенберга“ видавництво УАН випускає в світ. Книга оздоблена рядом фото.

Це видання збільшує кількість матеріалів, потрібних для вивчення розвитку друкарської справи.

Глаголичні листки. Бібліотека УАН готує видання київських глаголических листків, найстародавніших пам'яток слов'янської письменності, які датуються кінцем X століття.

Ці листки полегшать розв'язання питання про виникнення слов'янської азбуки.

Зразки іранського мистецтва. У Харківському історичному музеї є кілька експонатів іранського мистецтва. Найцінніші з них — дві тканини. Покривало 2½ м 4 м, надзвичайно тонкого й високохудожнього малюнку. Належить воно до середини XVII століття, тобто до періоду, коли іранське ткацтво з технічного боку сягало свого розквіту. Найвидавніші ткацькі роботи, а також усі технічні навички ткацтва прийшли до нас із Азії. Це potwierджує мистецтво ткачів Ірана — їх смак до фарб, малюнки і їх багата авторська уява. Друга тканина — це риза священнослужителя початку XVII століття. На червоній шовковій парчі вигантовані золотом орнаменти. Взагалі шовки й парча періоду династії Сефевідів (XVI — XVII ст. ст.) дуже різноманітні і виткані з винятковою майстерністю, багаті на червоні, білі тони й золото.

Піхви кинджала, що є в музеї, говорять про те, на якій висоті стояли майстри емалі в Ірані XVII століття. Та не тільки найтонший витончений малюнок, а і якість фарб, добір їх і оброблення матеріалів говорять за це.

Має музей 5 сталевих шоломів іранських воїнів XV - XVI століття— епохи завоювань Тимура і шаха Аббаса Великого. Шоломи одноманітної круглої форми з високим вістрям угорі. На шоломах вигравовані різноманітні узорі, характерні для іранських художників тієї епохи.

Крім того, найближчим часом музей одержує кілька сталевих шоломів того ж часу з багатющими накладними малюнками з золота, а також два бойові щити яскравого розпису.

До конференції молодих учених України. Під головуванням наркома освіти УСРР тов. Затонського відбулося засідання оргкомітету по проведенню конференції молодих учених України. У засіданні брали участь академики — Палладін, Світальський і Гольдман, тт. Кіллерог, Кровицький (ЦК КП(б)У), Дзеніс (УАМЛІН), Володарський (редакція „Комуніст“). Рашмаділов (ЦК ЛКСМУ), представники наркоматів і наукові секретарі секцій конференції.

Оргкомітет заслухав повідомлення заступника голови оргкомітету т. Рашмаділова про хід підготовки до конференції молодих учених, а потім відбулося жваве обговорення питань, зв'язаних з готуванням і проведенням конференції. Виступали академики — Палладін, Світальський і Гольдман, тт. Володарський, Кровицький, Дзеніс, Кіллерог і інші.

Зваживши на клопотання багатьох молодих вчених і науково-дослідних закладів, оргкомітет вирішив перенести скликання конференції на першу половину січня 1936 року.

Оргкомітет вирішив утворити такі секції конференції: соціально-економічна, літературно-мовна, фізична, математична, біологічна, хемічна, геолого-географічна, медична, сільсько-

господарська і технічна. До участі в конференції вирішено залучити науково-дослідні інститути, заклади, безпосередньо зв'язані з промисловістю і сільським господарством, і найбільші заводські лабораторії.

Попередній добір делегацій на конференцію проходитиме у первинних наукових організаціях. Кандидатури найкращих молодих наукових працівників і теми їх доповідей розглядатимуть на кафедрах, в науково-технічних радах і на загальних зборах наукових працівників. Потім їх розглянуть у секціях і подадуть на затвердження оргкомітету. Оргкомітет вирішив утворити в кожній секції президію для розгляду і апробації наукових доповідей.

На конференцію буде запрошено 250 — 300 молодих учених України.

До початку конференції влаштують виставку наукових робіт молодих учених.

Нові придбання київського музею. Український державний музей у Києві придбав ряд експонатів, які мають велику художню цінність. Серед них — шабля з різьбленою кістяною рукояткою рідкісної роботи, яка належить до середини XV століття, кинджал японських самураїв роботи XVII століття з клинком, вкритим малюнками найтоншої художньої різьби по металу. Піхви і рукоятка кинджалу оздоблені золотом.

Цікава також археологічна колекція з 80 зовсім цілих глиняних посудин, 130 виробів з бронзи — кинджалів, наконечників, списів і стріл, браслетів тощо, які належать до III — IV сторіччя до нашої ери і знайдені при розкопках гробниць в Єривані. Придбано колекцію речей тубільців Судана — довгі пояси, прикрашені ракушками, пучок дротиків, черепаховий щит і флакон для отрути.

ПО РЕСПУБЛІКАХ СРСР

АБХАЗІЯ

Сто казок і легенд. Абхазський науково-дослідний інститут краєзнавства зібрав і опрацював понад 100 казок, легенд, переказів і 600 народних приказок.

Збирання абхазького фольклору розпочато ще 1916 року академіком

Марром і Деметре Гулія. Незабаром весь зібраний фольклорний матеріал має вийти з друку абхазською і російською мовою.

Абхазький національний театр. Акторами абхазького наці-

ального театру, що існує в Сухумі 1930 року, закінчено переклад на абхазьку мову таких п'єс: Шіллера "Розбійники" і "Коварство та любов", Островського "Гроза", Горького "Наві", Лернера "Декабристи". В репертуарі театру оригінальні п'єси "Ке-аз", "Махаджирі", "Кях Хаджорат", "Найха Кыгуа", "Сиятельні звірі". З перекладних п'єс театр ставить "Ревізор" Гоголя, "Дохідне місце" Островського, "Овеча криниця" Лопе де Вега, "Білянепоїзд" Вс. Іванова.

Сухумський державний грецький театр широко обслуговує трудящих Абхазії і Аджарії.

Театр організовано 1928 року під керівництвом грецького драматурга і режисера Ф. Канадіді. Театр ставить переважно твори грецької драматургії: "Мати", "За колгосп" — Канадіді, музкомедія "Біженці з Греції", "Боротьба" П. Халаліді, "Галатая", Васаліді і ін. З творів російської радянської драматургії — "Штурм" Біль-Белоцерковського, "Людина з портфелем" Файка, "Суд" В. Кіршона і ін. В репертуарі театру є також п'єси світових класиків: Софокла "Цар Едіп", Шіллера "Коварство і любов", Гоголя "Одруження" і Островського "Без вини винні".

АЗЕРБАЙДЖАН

Літературний конкурс в Азербайджані. Конкурс на кращий твір про перемоги соціалізму в Азербайджані відбувається успішно. Уже надійшло 67 творів: п'єси, романи, поеми, оповідання, вірші, нариси. Конкурс має бути закінчений до початку в'язування 15-річчя Радянського Азербайджана.

Оперу "1905 рік" пише на замовлення Наркомосу та музичного видавництва Азербайджана композитор Р. Глієр на текст п'єси нещодавно померлого азербайджанського драматурга Джафара Джабарлі. Опера буде написана і поставлена в Баку.

П'ятдесят років літературної праці. Цього року виходить п'ятдесят років літературної, педагогічної і наукової діяльності старшого письменника Азербайджана Рашіда Ефендієва.

Свою літературну діяльність Рашід Ефендієв почав 1886 року. Він перший переклав на турецьку мову твори Пушкіна, Лермонтова, Жуковського, Шіллера, Фердовсі і інших класиків. Багато переклав Р. Ефендієва вміщено в підручниках.

Рашід Ефендієв — автор ряду оригінальних п'єс: "Кан оджахі", "Мерхеметлі Коншұ" і ін., в яких показано старий побут, викрито і висміяно старі взаємини в родині і суспільстві.

Перу Ефендієва належить чимало різних наукових статей з етнографії й археології Азербайджана.

Велику участь брав Рашід Ефендієв у боротьбі за розкріпачення тюрчанки.

Бакінська опера відкрила сезон. В першій половині жовтня Державний театр імені Фаталі Ахундова відкрив зимовий сезон оперою композитора Глієра "Шах-Сенем". Спектакль пройшов з величезним успіхом. Художнє оформлення опери — худ. Вірсаладзе. Постави — режисерів Просторова і Алевладова.

Бакінський робітничий театр в цьому сезоні покаже глядачеві "Вишневий сад" (режисер Крикберг), "Безприданниця" (режисер Майоров і Габріков) і одну п'єсу Шекспіра. До 15-ліття Азербайджана театр готує п'єсу Джафара Джабарлі "Наречена вогню", а до свого ювілею театр готує п'єсу Фрідріха Вольфа "Флорісдорф" в обробці Вс. Вишневського. Крім того, заплановано ще такі п'єси радянських авторів: "Концерт", "Аристократи" і "Глибока провінція". Театр поповнено новими акторами.

Сценарна майстерня. Кінотрест "Азербайтфільм" утворив у Баку сценарну майстерню. Її завдання — допомогти письменникам Азербайджана опанувати специфіку кіно. За час праці в майстерні кожен письменник повинен дати оригінальне лібрето. Строк навчання 6 місяців.

Азербайджанська радянська енциклопедія. Робота по створенню азербайджанської радянської енциклопедії останнього часу значно посунулася уперед. Вже зданий до друку перший том енциклопедії на 74 друкованих аркуші. Том

вийде на початку 1936 року. Для всіх 17 томів енциклопедії уже складений словник, в який увійшло коло 60 тис. слів. Почато роботу також над складанням і редагуванням другого та третього томів енциклопедії.

Азербайджанське державне видавництво — Азернешр — за останні роки видало ряд творів тюркських, російських і європейських класиків. Вперше тюркською мовою з'явилися Лев Толстой, Віктор Гюго, Стендаль, Шіллер, Шекспір, Гоголь.

Протягом цього — 1935 року випущено в світ першу частину роману Алексея Толстого „Петр I“. „Розбійники“ Шіллера в перекладі відомого тюркського драматурга Джафара Джабарли, „Червоне і біле“ Стендаля.

З капітальних творів тюркської літератури виходить з друку повна збірка творів класика XIX століття Закіра в одному томі (28 друк. арк.) з передмовою Салман Мумтаза і Самед-Заде і повна збірка поезій великого поета XVIII століття Вакіфа.

З творів радянських письменників братніх республік треба відзначити „Підняту цілину“ М. Шолохова (перекл. Джаханбахша) і „Геть кукурудзяну республіку“ К. Лордкіпа-

нідзе (перекл. Ага - Заде).

Велику увагу приділено виданню дитячої художньої літератури. Останнім часом видано „Лікар мусьє Журдан і Дервіш Масталі Шах“ — Мірза-Фаталі Ахундова, „Перше травня“ Рзаєвої, „Негріз“ — Сеїд - Заде. Недавно вийшли з друку оповідання Чехова, Тургенєва, Маршака, Кассіля і інших. Виходять з друку „Золотий півник“ і „Казка про царя Салтана“ Пушкіна та байки Крилова.

З іноземної перекладної літератури виходять: „Пригоди Тома Сойєра“ Марка Твена, „Пригоди барона Мюнхгаузена“ і твори Жульє Верна.

Цього року Азернешр почав випускати дитячу літературу талишською, вірменською і татарською мовами.

Вже вийшли в перекладі на талишську мову „Робінзон Крузо“ Дефо (перекл. Махмурова), „Вільгельм Телль“ Шіллера, „Гулівер у ліліпутів“ Свіфта і ін.

З творів тюркських авторів перекладено на талишську, вірменську і російську мови казки Саїд - Заде „Негріз“, Сулеймана Ахундова „Караджа - гиз“, оповідання Талибли і ін.

Азернешр випускає також музичну літературу. Вперше в історії східної музики видано підручника гри на гітарі.

ВІРМЕНІЯ

Твори Л. Толстого вірменською мовою. Державне видавництво Вірменії випустило вперше вірменською мовою перший том „Война и мир“ Л. Толстого. Другий том уже пішов до друку. Друкується також „Анна Кареніна“.

Помер письменник Хнко-Апер. В Ерівані помер відомий дитячий письменник Атабек Хнкоян, відомий в літературі під іменем Хнко-Апер.

Хнко-Апер — автор численних дитячих оповідань, казок, талановитий перекладач дитячих оповідань з російської на вірменську мову.

Хнко-Апер — один з перших старих письменників палко вітав встановлення у Вірменії радянської влади і цілком присвятив себе культурному будівництву Радянської Вірменії.

Праці народного художника Саряна. Народний художник Вірменії на запрошення організаційного комітету виставки „Індустрія соціалізму“ недавно відвідав Москву і уклав договір на створення для виставки серії картин про Радянські Закавказькі республіки.

Художник Сарян, повернувшись до Ерівані, одразу ж почав працювати над кількома картинами. Серед тем намальовано великі полотна — „Електрична станція“, „Міняні рудники“, портрети знатних людей Закавказзя тощо.

В лютому 1936 року в Державному музеї образотворчих мистецтв мають організувати виставку творів народного художника Саряна. На виставці буде показано близько 100 праць, написаних художником за останні вісімнадцять років. Переважна більшість картин Саряна присвячена колгоспному будівництву.

рабські та іранські літературні рукописи. В еріванській Геймечеті, що збудована 1764 р. з дуже прекрасний зразок іранської літератури, науковий співробітник з охорони старовини знайшов понад 60 рукописів арабською та іранською мовами, що належать до XVI—XVIII ст. Серед них — рукописи

наукового і літературного змісту: Гафіза, Келіма та інших поетів, уривки із „Ростана і Гюлістана“ Сааді, словники арабською та іранською мовами та ін. Особливо цікава поема — наслідування „Шах - Наме“ Фердовсі, в якій змальовуються походи Ленк - Темура та Чингісхана в Закавказзя та Іран.

ГРУЗІЯ

Київ

ЦК КП(б)У — т. т. Косіорові і Постишеву

Радянські письменники Грузії, які зібралися на вечорі змички з видатними представниками української радянської літератури т. т. А. Сенченком, М. Бажаном, О. Корнійчуком і які обговорили заходи дальшого зміцнення творчого співробітництва двох братерських національних загонів соціалістичної літератури, шлють надкий привіт вам — славним керівникам більшовиків України, непохитним соратникам любимого вождя великого Сталіна.

Ми захоплені вашою винятковою увагою і любов'ю до інженерів людських душ — радянських письменників. Ваші історичні виступи у питаннях української літератури є програма боротьби для бурхливого розвитку всього радянського літературного руху.

Ми з величезною радістю прагнемо, на запрошення наших українських співбратів по перу, побачити відроджену Україну, де під вашим випробуванням керівництвом героїчний український народ будуватиме найбільші в світі гіганти індустрії, могутньо розвиває колективний лад і створює нові вершини соціалістичної культури.

Хай живе незламне братерство народів нашої великої батьківщини, натхненне генієм найвидатнішої людини епохи — Сталіна.

Хай живе соціалістична Україна і організатори та керівники її перемог — Станіслав Косіоров і Павло Постишев!

За дорученням активу письменників Грузії:

Чіковані, Яшвілі, Джавахішвілі, Лордкипанидзе, Жгенті, Дімітрадзе, Еулі, Абашідзе, Машаїшвілі, Асатіані, Абашелі, Мосошвілі, Гватадзе та інші.

Виставка картин „Сталін на Кавказі“. В Тіфлісі організується виставка картин про революційну діяльність товариша Сталіна на Кавказі. Ініціатива організації виставки належить тов. Л. Берія. Художники Закавказзя з ентузіазмом захопилися бля створення полотен, які підбили б велику історичну роль товариша Сталіна в боротьбі кавказького пролетаріату й широких трудящих мас. Окремі історичні епізоди лягли в основу ряду картин.

Текст поеми Шота Руставелі. Поему геніального грузинського поета Шота Руставелі написано наприкінці XII і на початку XIII століття.

За всі сімсот років свого існування поема „Левеня у барсовій шкурі“ була і лишається улюбленою книгою широких народних мас.

В сотнях рукописних примірників поема поширювалась у Грузії і в сусідніх країнах. Мистецьки переписаний текст Руставелі був кращою

прикрасою стародавніх бібліотек, розкішним подарунком.

Дбайливі переписувачі тексту поеми вважались кращими і поважними людьми своєї епохи. Але, як і всі великі твори світової літератури, *Вепхіс ткаосані* також зазнав перекручень, змін, додатків, випадкових і навмисних, що з часом вносились до поеми.

Деякі наслідувачі, переписуючи поему, додавали від себе цілі розділи. Одним з головніших наслідувачів був Мамука Ціццішвілі.

Очистити поему від випадкових нашарувань, від слів, висловів і цілих строф, внесених до безсмертного твору переписувачами й іншими особами протягом семи століть, — важка і відповідальна праця, доручена секції Шота Руставелі при Державному університеті Грузії. В розпорядженні комісії — стародавні рукописи і видання поеми.

Найстародавнішим рукописом поеми вважається текст, переписаний 1646 року царським секретарем і поетом Мамукою Тавакалішвілі. Поему, переписану Тавакалішвілі, ілюстровано мініатюрами.

Один з кращих списків поеми належить Агмурову. Він переписав поему в другій половині XVII століття.

Всього налічують до 120 окремих рукописів поеми Шота Руставелі. Перше друковане видання поеми належить грузинському історикові Вахтангові. Він видав Руставелі в Тіфлісі 1712 року. Друкованих видань Руставелі є близько тридцяти. Найточнішими щодо тексту вважаються видання, випущені 1914 і 1926 рр. професором Абуладзе. Останнє ви-

дання „Левені у барсовій шкірі“ вийшло 1933 року. Його випустив у світ поет Чічінадзе.

Секція виконала величезну працю як щодо добору варіантів поеми, так і щодо очищення її змісту від різних нашарувань.

До тексту поеми буде додано лексикон — докладний словник, якого укладає професор Абуладзе. Крім тлумачення стародавніх слів і висловів, у лексиконі будуть вказані слова, запозичені творцем поеми перської, арабської і інших східних мов. В лексиконі мають також бути дані список власних імен і географічної номенклатури поеми. Ця номенклатура дуже багата і різноманітна в поемі згадуються країни від Китаю і Індії до Атлантики і від Африки до Турана.

До тексту Руставелі буде, крім того, додано змістовний коментар, якого укладають члени секції.

Секція працює дуже інтенсивно. І повний справжній текст Руставелі буде виготовлено і випущено друку до 1937 року, коли святкуватимуть 750-літній ювілей Шота Руставелі.

Курдський театр. Тіфліський курдський театр організовано 1925 р. з ініціативи письменника Оганеса Сімані, перу якого належить перший твір на курдській мові. В репертуарі театру — „Севіль“ Джабарлі, „Бехухундер“ О. Сімані, „Шамхаська релігія“ Галі Бекер, „Телі делькат“, що змальовує дореволюційне життя курдського народу, і перекладні п'єси Бона „Парча хвали“ (з вірменської), „Арсен розбійник“ (з грузинської) й інші.

ДАЛЕКОСХІДНИЙ КРАЙ

„Чун Хен-Ден“. Старики - корейці Далекого Сходу СРСР з роду в рід усно передавали історичну п'єсу „Чун Хен-Ден“. Автор цієї п'єси невідомий. Знайдений рукопис відноситься до XVIII сторіччя, тодішня цензура її не дозволила. Однак п'єса скоро поширилась в народі і в 1812 р. була навіть виставлена невідомим режисером в одній з провінцій Кореї. Знавці вважають п'єсу класичним твором старої корейської літератури. Минулого року рукопис

п'єси був знайдений в архіві корейської літератури у Владивостоці. Тепер п'єсу готує до постанови корейський театр ім. Сталіна.

Постановники дбають за те, щоб з найбільшою яскравістю і повнотою відбити в постанові звичай й обставини того часу, коли написана п'єса. Для цього збирається історичний матеріал, записуються старовинні мелодії, вірші, притягуються народні музиканти.

алекосхідний китайський айовий театр. У хабаровському міському театрі почалися гаолі Далекосхідного крайового (Дальностоцького) китайського театру.

алекосхідний китайський театр — айовий національний китайський театр в СРСР — працює у Владивостоці 40 років. Театр вперше за весь час свого існування покинув межі

Владивостока, щоб показати свою роботу китайським, корейським, російським і єврейським трудящим радянського Далекého Сходу.

Театр уже побував у м. Ворошилові, у Спаську; після гастролей у Хабаровську він поїде в Біробіджан, звідки знову повернеться до Владивостока.

В репертуарі театру — класичні п'єси Китаю.

КАЛМИКІЯ

5 років Радянської Калмикії. 2 листопада цього року Радянська Калмикія святкувала свої двадцять роковини. Одна з найдавніших національних окраїн колишньої царської Росії, Калмикія революції була під подвійним гнітом. Степові феодалі — нойони і калмаки, власна буржуазія і російський царизм та капіталізм душили життя трудящого калмика. Сотні років ці жорстокі експлуататори витягали з народу всі сили, тіснили калмиків з їх території і вели їх до межі злиднів та фізичного виродження.

Ланцюг колонізаторських сил російського царизму стискував з усіх боків живе тіло дореволюційної Калмикії, пеглею простягаючись до краєвих земель та водних запасів, се ділі заганаючи кочовиків у глибину безводного степу.

Національна ворожнеча до росіян, недовір'я до всього, що йде від росіян, наділення росіян усіма негативними якостями, — ось що породжувала національна політика царизму в дореволюційній Калмикії.

Кінець страждань калмиків подала пролетарська революція. Подалення капіталізму та перемога пролетарського класу над буржуазією відкрили в житті Калмикії історію нового вільного життя. Революція принесла цьому вікам пригнічуваному народові дійсне і остаточне визволення і вказала йому шлях небаченого культурного та економічного розквіту. Цей шлях він робить у братерській сім'ї народів Радянського Союзу при величезній і систематичній допомозі та підтримці всієї нашої країни.

За 15 років Калмикії подано величезну політичну, господарську та

культурну допомогу. Національна політика партії Леніна-Сталіна забезпечила ті великі досягнення, про які з гордістю рапортувала Калмикія до своїх 15 роковин.

Калмикія, до революції країна голодних, залаяканих кочовиків, що блукали з своїми отарами, шукаючи пасовища і води, по неосяжному степу, країна найбільшої темряви, неучтва і неписьменності, соціальних хвороб і жакливих злиднів, — тепер невідпінно змінила своє обличчя.

Цей шлях від патріархальщини до соціалізму, шлях великої історичної перемоги трудящих Калмикії над темною спадщиною царизму і капіталізму пройдено трудящими Калмикії в рішучій боротьбі та зламанні класових ворогів і всіх буржуазно-націоналістичних та великодержавних елементів.

У степах колишньої Радянської Калмикії живими свідками її соціалістичних перемог густою сіткою виростають колгоспи та радгоспи, промислові підприємства, школи і лікарні. Будується новий національний центр, виковуються національні кадри.

Калмикія — країна великого соціалістичного тваринництва.

63% всього поголів'я худоби знаходиться в усупільненому секторі. 17 великих радгоспів і 92 тваринницьких колгоспів мають 756 тис. голів худоби. Калмикія успішно бореться за відновлення поголів'я. За останні чотири роки воно виросло на 33%.

До революції стада були під постійною загрозою безкормиці, від чого гинули за одну зиму тисячі і десятки тисяч голів. Одноосібник був безсилий проти цієї стихії. Наше соціалістичне тваринництво протиставило загрози безкормиці планові заходи

держави. На дільницях зимового випасу худоби створюються страхові фонди сіна, будуються скотні двори, кошари, колодязі, будинки під квартири пастухів, автогаражі.

15 років тому основна маса населення Калмикії не орала і не знала, що таке землеробство. Постійно пересуваючись з місця на місце, кочовик не міг займатися цією клопітливою для нього справою. Його їжа складалася виключно з продуктів тваринництва. Тепер становище корінним чином змінилося. Тепер у калмицьких степах нема жодного тваринницького колгоспу чи радгоспу, в якого не було б рілницького господарства. 1935 року Калмикія мала 157 тис. га засівів різних культур. М'ясо і „цегляний“ чай тепер на столі колгоспника - калмика доповнені різноманітними продуктами землеробства.

На радгоспних і колгоспних полях Калмикії працюють 340 тракторів, 62 камбайни, 103 молотарки і 121 автомашина, що їх водять вчорашні кочовики. В 142 колгоспах Калмикії об'єднано 83% її селянських господарств. Колгоспники рік - у - рік впевнено будують заможне життя.

Кочовик переходить на осілість, будує своє життя по-новому, по-культурному. Він управляє тепер не тільки баским колгоспним конем, а й найскладнішими сільськогосподарськими машинами. Він на кожному кроці бачить і щодня перекопується в тому, що радісний шлях його життя відкритий йому радянською владою і партією більшовиків.

Степ обводнюється. В безводній Калмикії більшовики шукають і знаходять воду — свердлять артезіанські колодязі, споруджують небачені в степу греблі, зрошують тисячі га землі.

Споруджено греблю Амата-Бургуста. Вона зрошує 4600 га. Закінчується спорудження греблі Аршан-Зельмен. Вона зрошить 1200 га і забезпечить дво-триразовий укос трав щороку. Проводяться розвідування для будівництва в 1936 р. ще однієї такої ж греблі. Вивчається можливість обводнення калмицького степу з майбутньої Волго-Донської системи.

Нема сумніву, що в Радянській Калмикії скоро буде досить води, що все поголів'я худоби буде забезпечене багатими кормами.

Два улуси (райони) Калмикії займаються рибальством. Ловецькі господарства колективізовані на 99,3%. Рік - у - рік вони перевищують державний план вилову риби. Споруджується гігант рибної промисловості — рибоконсервний завод з продукцією 14 млн. банок на рік. Калмицький рибний трест щороку переробляє до півмільйона центнерів риби - сирцю. Є пловучий рибоконсервний завод, моторно-риболовна станція, вдосконалені знаряддя лову. До 15 роківина рибна промисловість Калмикії приходить з корінним переозброєнням свого господарства, з величезними перемогами у вилові та обробці риби.

Дореволюційна Калмикія зовсім не мала промисловості. Тепер є 3 цегельні заводи, 3 парових млини, поліграфічна промисловість. Будуються алебастровий і вапняковий заводи. У 1936 р. будуватиметься швейна фабрика і механізований цегельний завод.

Проводяться успішні розвідувальні роботи на нафту.

Калмикія будує свій новий національний центр — Елісту, перше місто в калмицькому степу. В місті споруджується водогін, нова електростанція. Еліста зв'язана з улусами автомобільними трактами, телефонними і телеграфними лініями. Нове місто користується в населення великою любов'ю і популярністю.

Особливо великі культурні досягнення Калмикії. В 1917 р. на її території було всього 5 лікарень і 31 школа. В усіх лікарнях було 77 ліжок, а в усіх школах — 679 учнів. На день своїх 15 роківина Калмикія має 26 лікарень з 501 ліжком і 325 шкіл з 25.200 учнів. Здійснено загальне початкове навчання. Працюють технікуми — педагогічний, сільськогосподарський, ветеринарний і художній, радпартшкола, педагогічний робфак. Ростуть кадри спеціалістів з корінного населення. Поза Калмикією — в інститутах і технікумах навчається 1267 чол. калмицької молоді.

У всіх сільрадах є хати-читальні. Дореволюційна Калмикія мала 2,3% письменності, а тепер письменних понад 80%.

36% усіх сільрад і колгоспів і 75% радгоспів мають телефони.

Велику боротьбу проведено проти соціальних хвороб — цієї важкої спадщини минулого Калмикії. Кілька років тому в степу було збудоване лікарське містечко для боротьби з сифілісом і трахомою. Хворі сім'ї приковувуть сюди, стають із своїм господарством коло містечка і проходять тривалий курс лікування. Їм тут створено необхідні культурно-побутові умови, їх навчають різних ремесел, допомагають у розведенні баштаногородного господарства.

Одне з блискучих досягнень Радянської Калмикії — це величезне зростання її кадрів, людей, що з ентузіазмом і наполегливістю будують своє нове життя, нову соціалістичну Калмикію.

Це ударники тваринництва — чабани, пастухи, доярки, бригадири — Мавілуєви, Буваєви, Сукулови, Ерендженови. Це знатні люди рибної промисловості — Нікуляєви, Гаряніни, Карнізови. Це працівники сільрад, що зразково поставили свою роботу, — Дертєєви, Німеєви, Ходжараєви. Їх імена відомі всій Калмикії.

Разуче зросла жінка-калмичка. Революція застала її коло димного вогнища кибітки, в жакливому побутовому пригніченні, рабою чоловіка, а до 15 років Радянської Калмикії вона зайняла своє місце в усіх галузях соціалістичного будівництва.

Калмичка — голова сільради, бригадир колгоспу, робітниця на заводі,

в рибній промисловості, активний партійний і радянський працівник. Калмички — лікарі, інженери, вчителі, студентки явище цілком звичайне в країні.

До своїх 15 років Калмикія приходить з величезними успіхами. Ці успіхи були забезпечені керівництвом партії Леніна і Сталіна, величезною допомогою радянської влади.

Трудящі Калмикії тепер підводять підсумки свого соціалістичного будівництва за 15 років. Вони рапортують партії та урядові про досягнені успіхи. Але вони твердо знають, що перед ними стоїть ще дуже багато великих і відповідальних завдань. Ще багато є нерозробленого або зробленого недосить добре. Досягнене — тільки перша частина того великого, що треба зробити.

Постанову уряду Радянського Союзу про перетворення Калмицької автономної області на Калмицьку Автономну Соціалістичну Радянську Республіку населення зустріло з непередаваним ентузіазмом. Ця постанова є дальший крок по шляху послідовного здійснення ленінсько-сталінської національної політики великої комуністичної партії. Вона сповнює Радянську Калмикію незламною волею та силами, щоб, не покладаючи рук, боротися за свої дальші перемоги, за ще культурніше і заможніше життя.

МОЛДАВІЯ

Молдавська олімпіада самодіяльного мистецтва. У Тирасполі відбулася молдавська олімпіада самодіяльного мистецтва, в якій взяли участь 316 кращих майстрів народної творчості.

Першість на олімпіаді зайняли: хорový гурток карагашського колгоспу (Слободзейський район), духовий оркестр кучурганського колгоспу, драматично-художній гурток колгоспу сейської сільради (Тираспольський район).

Серед індивідуальних виступів виділяється талановита колгоспна молоді: 4-річний танцюрист Володя Бога, 8-річний баяніст Володя Кірошко.

Кращих виконавців олімпіади премійовано патефонами, костюмами, багатьох рекомендовано до мистецьких шкіл.

Закінчення олімпіади перетворилося на багатолюдну демонстрацію трудящих Тирасполя. Учасники олімпіади організували грандіозний карнавал.

Молдавська державна оперна студія. В Тирасполі організовано Молдавську державну оперну студію. На роботу в студію запрошено працювати кращих майстрів опери та балету.

ЗА КОРДОНОМ

АМЕРИКА

Мітинги, присвячені XVIII роковинам Великої пролетарської революції. З листопада в Нью-Йорку відбулося два багатолюдних мітинги, присвячені XVIII роковинам Великої пролетарської революції. Такі ж мітинги організували і провели робітничі організації в наступні дні в Нью-Йорку, Чикаго і інших містах.

Центральний орган комуністичної партії США „Daily Worker“ вийшов спеціальним номером на 10 стор. на честь XVIII роковин Великої пролетарської революції.

„Творчий радянський континент“. Американський тижневик „Nation“ вміщує велику статтю відомого журналіста Луї Фішера — „Російський гігант у 1935 р. Разючий прогрес Радянського Союзу“. Стаття дає силу фактичного матеріалу про кількість наших новобудов, заводів, про успіхи техніки, колгоспного будівництва, про покращання добробуту в СРСР тощо.

Автор з захопленням пише:

„Скрізь — зміни і прогрес; ніде нема й сліду завмирання чи регресу. Будівництво відбувається в далеко ширшому масштабі, ніж в піонерський будівельний період першої п'ятирічки. Незчисленні індустріальні одиниці, що їх підвалини закладено в той період чи в 1933 і 1934 рр., — починають працювати“.

Іде довгий перелік заводів, шахт, домен і цифри їхньої продукції.

„Більшість заводів добре збудовані, — пише Фішер, — в них повно світла й повітря, великі площі приділені під садки“.

Визнаючи, що „більшовики здатні будувати також і чудові неіндустріальні споруди“, Фішер відзначає, зокрема, нове приміщення клубу на Путиловському заводі в Ленінграді, московське метро, розкішний театр у Ростові-на-Дону, кілька шойно закінчених санаторіїв на Кавказі, великий будинок-квартал у Києві, деякі з 12 нових київських та з 72 московських шкіл, збудованих за дуже короткий час. Далі автор пише:

„Київ буде величезний завод для вироблення цілком автоматичних верстатів, що їх досі купували за кордоном. СРСР не тільки виробляє машини, в значній мірі він уже виробляє машини, що виробляють машини, і його технічна залежність від Заходу, імовірно, дійде до нуля менш ніж через два роки“.

Досі радянські заводи запозичували й копіювали те, чого Європа і Америка домоглися до них. Тепер вони перегнали себе самих. Брак робочої сили прискорює технологічний прогрес. Кожному директорові промислового підприємства, з яким я розмовляв, я ставив одне й те ж запитання: „Яка ваша найбільш серйозна проблема?“ І незмінна відповідь завжди була: „Брак робочої сили“. На кожному будівництві можна бачити оголошення про те, що потрібні каменярі, бетонярі, теслярі тощо. Те ж саме спостерігається по всій країні...

„З найбільш відсталого Донецький вугільний басейн на сьогодні перетворився на найбільш повно механізований гірничий район в усій Європі. Механізація стала за могутній імпульс до розгортання технічного навчання. По багатьох заводах 60%, а часом і 80% усіх робітників проходять вечірні технічні курси. Досвідчені майстри та інженери також відвідують курси підвищення кваліфікації. Кожен завод має свій клуб винахідників, свої раціоналізаторські гуртки та виробничі конференції. Парки культури й відпочинку й літні табори для піонерів, зокрема „Артек“ у Криму, створили чудові майстерні, де хлопчики й дівчатка набувають наукових і технічних знань, граючись з іграшковими аеропланами, глісерами, радіо-телефонними та телеграфними апаратами, моторами і педальними автомобілями, що їх вони самі зробили. Численні заводи мають обладнані дорогим устаткуванням технічні підготовчі школи для молоді“.

Торкаючись питання про поліпшення добробуту широких мас в СРСР, автор каже:

„Москва має грандіозний план ілюковитої реконструкції. В інших містах також ухвалено подібні вечірні проекти. Радянська влада розв'язала харчову проблему. Ціни знижуються, а реальна зарплата росте.

Люди гарно одягнені, особливо в порівнянні до того, що було пару років тому, а в Москві, Києві, Харкові, Ростові, Нальчику та по інших містах населення на прогулянці справляє чудове враження. Щодо розваг, громадського обслуговування та піклування про здоров'я радянське місто перевершує будьяке закордонне місто.

Селянина місто вже не спокушає так, як у попередні роки... Важко було б перебільшити ту метаморфозу, що її радянське село зазнало з того часу, як почалася колективізація в 1929 році. Селянство говорить і мислить більшовицькими термінами, і ті, хто бажав, щоб колективізація, організувавши селян уперше в історії, зробила їх здатними чинити опір більшовизму,— дуже помилились. Сталось якраз протилежне. Навпаки, на село прийшла культура. По багатьох селах, де перед революцією зовсім не було шкіл, тепер є неповні і навіть повні середні школи. Сільське кіно і навіть театр стають буденним явищем. Село без дитячих ясел трапляється рідко. Збільшилась кількість лікарів і лікарень, що обслуговують сільські місцевості.

Селянин одягнений у міське вбрання і черевики. Велосипеди наводняють сільські місцевості. Деякі колгоспи купують автомобілі. Але вони могли б купувати далеко більше.

Такий є творчий радянський континент. Вся країна кипить діяльним життям.

Зусилля, що їх робить уряд для блага нації, та наслідки цих зусиль ясно видні кожному. Вони приносять постійні удосконалення в житті кожного чоловіка, жінки і дитини. Народи СРСР сповнені довірою, оптимізму і безмежною вірою в блискуче майбутнє. Ці почуття походять не з голих офіційних обіцянок, а з невинних досягнень та передумов дальшого прогресу,

що народжуються в цих досягненнях.

Вороги більшовизму зробили серйозну тактичну помилку: їм треба було турбуватися не про невдачі і помилки СРСР—вигадані чи реальні,—їм треба було кричати про його зростаючу міць. Іноземні критики завжди помилялися в тому, що недооцінювали більшовиків*.

„Америка перед лицем барикад“. Відомий американський лівий журналіст Джон Співак, якого в Америці часто порівнюють з Егоном Ервіном Кішем та Еренбургом, випустив книгу „Америка перед лицем барикад“. У книзі зібрані спостереження автора, зроблені в різних місцях Америки під час останньої хвилі страйків і загального страйку в Сан-Франціско.

На відзнаку XVIII роковин Жовтня. У Нью-Йорку вийшов тиражем сто тисяч примірників спеціальний номер журналу „Soviet Russia to-day“ („Радянський Союз сьогодні“), присвячений XVIII роковинам Жовтневої революції.

Знімання і розшифровання ієрогліфів Рамзеса III. Експедиція Східного інституту Чикагського університету недавно закінчила свою десятилітню роботу з знімання і розшифрування ієрогліфічного напису Рамзеса III (володаря Єгипта в XII віці до нашої ери). Цей напис, що вихваляє військову відважність Рамзеса, зроблений навколо всієї стіни храму у Фівах і займає близько 500 метрів. Зміст напису дає багато цінних відомостей про одну з найцікавіших епох історії Єгипта. Описується, між іншим, перша відома в історії морська битва — в 1194 році до нашої ери, розповідається про боротьбу Рамзеса з піратами, що прийшли з Європи в гирло Ніла. Таким чином встановлюється перше з'явлення європейських народів на арені світової історії.

Письменники пишуть телефонні довідники. Безробітні письменники Сполучених Штатів Америки звернулись до уряду з протестом проти тієї форми громадських робіт, на які їх посилають організації допомоги безробітним. Письменників і поетів примушують складати

адресні книги, телефонні довідники тощо. „Така діяльність — пишуть у своєму протесті письменники, — призводить нас до цілковитого отупіння і до втрати надій на придатність до літературної роботи“.

Заборона радянського фільму. Поліція міста Детройт (США) заборонила демонстрацію радянського фільму „Юність Максима“ мотивуючи це революційним змістом картини.

НІМЕЧЧИНА

Напади на Кіплінга. Націонал-соціалістський критик проф. Урбах виступив у фашистському офіційному „Völkischer Beobachter“ з різкою статтею, спрямованою проти англійського письменника Кіплінга. Накидаючись „на яскраво виявлений англосаксонський імперіалізм“ у творах Кіплінга і називаючи його „найзлішим ворогом Німеччини, що фанатично ненавидить німців“, проф. Урбах закликає всіх „справжніх націонал-соціалістів“ не купувати книжок „жахливого“ англійського автора.

Що ж сталося, чому Кіплінг викликав таку раптову ненависть у фашистського професора? Виявляється, справа зовсім проста. Недавно Кіп-

лінг написав листа до французького письменника Анрі Бордо. У цьому листі, опублікованому в „Еклерер Ніс“, Кіплінг писав, що, на його думку, майбутнє цивілізації залежить від зміцнення мирних стосунків між різними країнами. Як видно, німці зробили науки з останньої війни. Оці слова й викликали роздратований фашистський офіційозу, що вимагав бойкоту Кіплінга в Німеччині.

Фільм „Знедолені“ заборонено. По всій Німеччині заборонено демонструвати один з кращих французьких художніх фільмів останнього часу „Знедолені“ за одноіменним романом Віктора Гюго.

Відповідальний редактор — І. Кириченко

Заст. редактора — Ю. Соловйов

ПОЕЗІЯ

Стор.

Алазан Вагран—Народження	XII, 16
Александрович Андрій—Новий Мінськ	VII, 103
Багрицький Едуард—Тарас Шевченко. Пер. І. К.	III, 57
Безименський А.—Вождь. Переклав А. Шмигельський	II, 3
Брежньов Генадій—Пісня про виноградну лозу	XII, 124
Веретенченко Ол.—Чекання зустрічі	XI, 48
Веретенченко Ол.—Повноліття	XI, 47
Вирган Іван—Марта	I, 37
Вирган Іван—Мати	II, 50
Вирган Іван—Материнська. Птиця	XI, 11
Вітковський Віктор—Павло Морозов. Поема	XII, 84
Гільдін Хайм—Вождь. Поема. Переклав М. Бажан	IV, 3
Гримайло Ярослав—Вступ до пісень про Миколу Щорса	XI, 16
Гринюк Онисія—Пісня про кузьминських п'ятисотниць	XII, 6
Гюго Віктор—Поезії. Переклав Б. Чигиринець і М. Бажан	VI, 56—57
Дмитерко Любомир—З поеми „Любов“	VI, 74
Дорошко Петро—Повноліття товариша	XII, 116
Жаров Александр—Пам'яті Міхєєва	V, 129
Жилко Юрій—Череда	II, 84
Жилко Юрій—Пісня перемоги	X, 89
Каляник Іван—Зустріч	I, 158
Каляник Іван—Леніну	I, 18
Каляник Іван—Серпень 1914 року	VIII, 20
Кононенко Павло—Героїчна увертюра	VIII, 139
Копернік Іван—Глибін	VIII, 157
Крижанівський Степан—Станси	VI, 7
Крижанівський Степан—Велетень	IX, 47
Крижанівський Степан—Пісня про Щорса	XI, 19
Кулик Іван—Пісня про Щорсову славу	XI, 8
Купала Янка—Орденоносний Білорусі. Переклав М. Була- тович	VII, 98
Лагуті Гасем—Тарасу Шевченкові. Перекл. Т. Масенко	III, 3
Левіна Хана—На всьому моя рука	IX, 50
Літвак Григорій—Двадцять пісень Валентини. Перекл. І. Каляник	VII, 121
Масенко Терень—Луганськ	V, 68
Муратов Ігор—Поетові	IV, 52
Муратов Ігор—Дорина	VII, 3
Нагнибіда Микола—Заснів	IV, 97
Нагнибіда Микола—Передрозова пісня	X, 12
Петніков Григорій—Лижня. Пер. М. Йогансен	II, 68
Петніков Григорій—Морська червонофлотська. Перекл. І. Муратов	VIII, 48
Радченко Микола—З поеми „Щорс“	XI, 20
Ружанський Юхим—Народження міста	VI, 119
Ружанський Юхим—** Поезія	XII, 157
Серф-Кон—Демонстрація в тюрмі	V, 134
Сірій Гаврош—Сестрі	IX, 132
Сосюра Волод.—Три поезії	X, 3

Стальський Сулейман—Жовтневі й інші. Переклав Т. Масенко	VII, 20
Сурков Александ—Пісня про Семена Будьонного. Перекл. Фр. Скляр	VIII, 133
Сьомин Микола—Віакриття кіно	IV, 107
Трилський Григорій—Сталіно	X, 69
Усенко Павло—Пісня про Нові Санжари	V, 85
Ушаков Ніколай—Май	V, 20
Ушаков Ніколай—Київ. Переклав М. Рильський	III, 75
Фефер Іцик—3 книги „Знайдені іскри“	I, 54
Фомін Євген—Пісня про Павла і Федю Морозових	VII, 111
Чіковані Сімон—Весна. Переклав М. Терещенко	VI, 113
Чіковані Сімон—Здвиг ріки. Переклав М. Бажан	X, 52
Шеремет Микола—На Дніпрельстані	I, 19
Шеремет Микола—Шляхи на Унечу	XI, 12
Шербина Н.—Думи карачайки	III, 113
Юренко Олесь—Виходять в поле знатні люди	XI, 103

РОМАНИ, ПОВІСТІ, НОВЕЛИ, ОПОВІДАННЯ, ДРАМИ

Бачун В. і Бобровський З.—П'ять годин. Шкіц	V, 131
Бедзик Дмитро—Ружа. П'єса	IX, 15
Брік Я.—Кінець божевільного дому	I, 101
Бурлака Петро—Журавлі. Оповідання	VIII, 140
Варавва Ол.—Дев'ятнадцята заява. Оповідання	XII, 8
Гавриленко Володимир—Самсон	XII, 119
Гак Анатоль—Сини	I, 40
Гурський Ілля—Чому ж мені не співати	VII, 100
Десняк Олекса—Зійду останній. Оповідання	VII, 112
Донченко Олесь—Глобус. Оповідання	X, 6
Залка Мате—Коли заговорить лімий. Оповідання	II, 70
Кальницький Яків—Дружба й кохання. Уривок з роману	XII, 125
Ковтун Іван—Донер. Новела	VII, 105
Коцюба Гордій—Дитина. Новела	VI, 59
Кузьміч Володимир—Гребля	XII, 93
Майлін Беймбек—П'ятнадцять дворів. Оповідання. Переклав Маєнко Ів.	III, 77
Масенко Терень—Прокажена із Канібадама. Новела	VII, 7
Матяш Микола—Пісня про те, як вони йшли	VIII, 135
Мельник П.—Молодість. Оповідання	II, 86
Отвальд Ернст—Кат. Переклав. Михайло Івашура	I, 62
Патяк А.—Два оповідання	V, 71
Постишев П. П.—Талка. Оповідання	XII, 3
Рабіч Рудольф—349. Повість	X, 15; XI, 50; XII, 18
Різберг Аврам—Дер Хіс. Ескіз	VI, 114
Розумієнко О.—Злам. Повість	II, 7; III, 6; IV, 54; V, 90
Рублевський Олекса—Іспит. Оповідання	III, 116
Северов Петро—Сини. Новела	II, 57
Смолич Юрій—Наші тайни. Роман	IV, 9; V, 22; VI, 10; VII, 25; VIII, 50; IX, 51
Сніжок І.—Колега. Оповідання	II, 53
Сніжок І.—П'явка. Оповідання	I, 20
Сторчак Кіндрат—Шайтанова скеля. Оповідання	X, 71
Хазанович Юрій—Бар'єри. Оповідання	IV, 59
Ходченко Павло—На ремонті. Оповідання	X, 54
Шіян Анатоль—Світляки. Оповідання	III, 58
Яновський Юрій—Шлях армій. Уривок з роману	VIII, 32
Яновський Юрій—Золоте весілля	XI, 21

НАРИСИ

Стор.

Бурлака Петро—Віктор Козуля	IV, 108
Зедайнс—У крилатому вагоні	I, 160
Йогансен Майк—Кос-Чагил на Ембі	X, 90; XI, 104; XII, 158
Кандиба Федір—Люди й атоми	IX, 134

КРИТИКА І ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Білецький О. І.—Віктор Гюго	VI, 150
Білецький О. І.—Жіль Блаз і буржуазний реалістичний роман	VII, 149
Білецький Андрій—Лопе де-Вега	X, 121
Бірс Олександр—Гі де-Мопасан	IX, 152
Гельфандбейн Г.—З нотаток про російську радянську літературу в УСРР	IV, 174
Гельфандбейн Г.—Ігор Муратов	VII, 176
Гельфандбейн Г.—Степан Крижанівський	VIII, 191
Гельфандбейн Г.—Іван Вирган	IX, 172
Гельфандбейн Г.—Микола Нагнибіда	X, 182
Гельфандбейн Г.—"Вершники" Ю. Яновського	XI, 158
Доленго Михайло—Григорій Петніков	XII, 194
Жданович О.—Про маленьку книжку з великими завданнями	III, 170
Жданович О.—З поля дитячої драматургії	VII, 205
Кириленко Іван—Літературна Харківщина	IV, 160
Клімкович М.—Янка Купала	V, 151
Клімкович М.—Квітне радянська література Білорусії	VII, 144
Костенко Анатоль—Рік роботи інституту Т. Г. Шевченка	IV, 167
Кузьміч Володимир—Зустріч з Анрі Барбюсом	X, 117
Михайленко І.—Нова творча трибуна мусить бути зразковою	V, 164
Мілер Яків—Альманах поетів Донбаса	VI, 173
Нізан Поль—Гюго і ми	VI, 170
Нізан Поль—Книжка про молодь	IX, 182
Перлін Євген—Володимир Маяковський	IV, 153
Сінько Гнат—Викорінити націоналістичне спотворення рукописної спадщини Шевченка	III, 155
Фревіль Жан—Як бачив Гюго революцію	VI, 166
Хвиля А.—Пролетаріат збудував пам'ятник Т. Г. Шевченкові	III, 150

ТЕАТР І МИСТЕЦТВО

Гармсен Маргарита—Майстер сценічного слова. До ювілею П. К. Саксаганського	V, 156
Гордон В.—Великий науково-культурний заклад. (Галерея картин Шевченка)	III, 164
Свідзінський Володимир—Робітники в режисерській лабораторії	X, 172

НАУКОВІ Й ПОЛІТИЧНІ СТАТТІ

Ворошилов Клим—Сталін і Червона армія	VIII, 3
Галушко Д. і Самарін Р.—Таємниця імперіалістичної війни	VII, 159
Галушко Денис—Британський шлях—Італійські кістки	XI, 140
Гейманович А.—Про створення психо-неврологічного центру на Україні	XII, 203
Ленін В. І.—Фрідріх Енгельс	IX, 3
Петровський Г. І.—Знаменна дата	VI, 3
Тичина Павло—Три перемоги	XI, 131

ПРОМОВИ

	Стор.
Жід Андре— Оборона культури	VII, 126
Кириленко Іван— Створимо велику соціалістичну літературу	I, 14
Корнійчук О.— Батьківщина геніальних творців	II, 109
Кузьміч В.— Більшовицький пафос зростання	II, 103
Кулик Іван— Меч боротьби за справу соціалізму	II, 93
Ле Іван— Велика творча наснага	II, 106
Микитенко Іван— Країна творчої радості	II, 97
Микитенко Іван— Нація й культура	VII, 132
Постишев П. П.— Шляхи української радянської літератури	V, 3
Сенченко А. Г.— Завдання спілки радянських письменників України	IV, 117

ЗВІТИ

Мітинг, присвячений відкриттю пам'ятника Т. Г. Шевченкові	III, 127
На ювілейному вечорі народного поета республіки Янки Купали	V, 154
Пленум Харківського обласного правління Спілки радянських письменників України	VI, 136
Постанова бюро Харківського Окружного КП(б)У	III, 124
Поширений пленум Спілки радянських письменників України	IV, 116; V, 136; VI, 122

НЕКРОЛОГИ

Пам'яті більшовицького борця (В. В. Куйбишева)	I, 5
Академік Н. Я. Марр	I, 167
Анрі Барбюс	X, 114
Микола Коляда	VIII, 238

ХРОНІКА

Література, мистецтво, наука	I—XII
--	-------

ДО ВСІХ ДОШКІЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

**ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА
НА 1936 РІК НА ЖУРНАЛ**

„ЗА КОМУНІСТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ“

Журнал, являючись органом НКО, ставить своїм завданням боротись за здійснення чітких марксоленінських — сталінських настанов в теорії та практиці комуністичного виховання дошкільника, за підвищення загальної та фахової кваліфікації дошкільних працівників. Журнал ставить своїм завданням допомагати дитсадкам перебудувати роботу за новими програмами, висвітлює організаційні й методичні питання справи комуністичного виховання дітей дошкільного віку. Журнал висвітлює досвід роботи кращих дошкільних установ. — Журнал розраховано на практичних працівників, методистів та організаторів справи дошкільного виховання.

Видає журнал Державне Учбово-педагогічне видавництво
== „Радянська школа“ Журнал виходить один раз на місяць ==

РОЗДІЛИ ЖУРНАЛУ:

1. Загальний.	6. Підготовка кадрів.
2. Організація дошкільної справи.	7. Досвід місць.
3. Теоретичні питання дошкільного виховання.	8. Літературно-музичний матеріал.
4. Методика.	9. Хроніка.
5. Допомога молодим кадрам.	10. Бібліографія.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Харків, Держпром, 7 під., 5 пов.

Умови передплати: на 1 рік—9 крб., на 6 міс.—4 крб. 50 к., на 3 міс.—2 крб. 25 к.

Передплату здавати пошті або листоношам.

Дошкільні працівники! Організуйте кампанію масової передплати журналу, подбайте, щоб жоден працівник дитсадка не залишився без журналу, який допомагає в підвищенні якості роботи дошкільних закладів.

**ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА на 1936 рік
НА ЖУРНАЛ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ**

„БІБЛІОТЕКА У СОЦІАЛІСТИЧНОМУ БУДІВНИЦТВІ“

Орган бібліотечної управи Наркомосу та культурнової
інспекції РПС УСРР. == Виходить раз на місяць.

**ВИДАЄ ДЕРЖАВНЕ УЧОВО-ПЕДАГОГІЧНЕ ВИДАВНИЦТВО
„РАДЯНСЬКА ШКОЛА“**

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА: на рік 10 крб. 80 к.
на 6 міс. 5 крб. 40 к.
на 3 міс. 2 крб. 70 к.

ПЕРЕДПЛАТУ ЗДАВАЙТЕ ПОШТІ

Ціна 1 крб. 50 к.

ВРК
КОМИСС
30 Апр.

V.N. Karazin Kharkiv National University

00721392

8